

Rada
Evropské unie

Brusel 14. září 2022
(OR. en)

12249/22

Interinstitucionální spis:
2022/0289(NLE)

ENER 434
ENV 853
COMPET 690
TRANS 575
CONSOM 220
IND 337
ECOFIN 850
FISC 180

NÁVRH

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	14. září 2022
Příjemce:	Generální sekretariát Rady
Č. dok. Komise:	COM(2022) 473 final
Předmět:	Návrh NAŘÍZENÍ RADY o intervenci v mimořádné situaci s cílem řešit vysoké ceny energie

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2022) 473 final.

Příloha: COM(2022) 473 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 14.9.2022
COM(2022) 473 final

2022/0289 (NLE)

Návrh

NAŘÍZENÍ RADY

o intervenci v mimořádné situaci s cílem řešit vysoké ceny energie

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

Ceny plynu a elektřiny vystoupaly v roce 2022 na rekordní úroveň a po ruské invazi na Ukrajinu dosáhly historicky nejvyšších hodnot. V uplynulém roce ceny elektřiny v Evropě rychle vzrostly na úroveň, která je mnohem vyšší než v posledních desetiletích. Tato dynamika je neodmyslitelně spjata s vysokou cenou plynu, která zvyšuje cenu elektřiny vyráběné v plynových elektrárnách, jež jsou často potřebné k uspokojení poptávky. Ceny začaly rychle růst loni v létě, kdy se světová ekonomika oživila v návaznosti na uvolnění omezení souvisejících s onemocněním COVID-19. Následně tuto situaci ještě zhoršila ruská invaze na Ukrajinu.

Očekává se, že ceny energie zůstanou vysoké v důsledku nejistoty na trhu po řadě narušení dodávek plynu, což lze vysvětlit pouze úmyslným pokusem Ruska zneužít energii jako politickou zbraň. Další přerušení dodávek ruského plynu do EU v nadcházejících týdnech nebo měsících může mít za následek ještě vyšší ceny plynu s vedlejším dopadem na ceny elektřiny, míru inflace a její dopad na občany, jakož i na celkovou finanční a makroekonomickou stabilitu EU.

Komise si je plně vědoma dopadu, který má nejistota ohledně dodávek plynu na trh s elektřinou. Členské státy v celé Evropě zažily prudký nárůst cen elektřiny spojený s rostoucími cenami plynu, což vedlo k tomu, že se pro určování ceny elektřiny stal závěrným zdrojem namísto uhlí plyn. Zároveň byla dostupnost výroby elektřiny v EU v posledních měsících pod obvyklou úrovní v důsledku intenzivnější údržby elektráren, nižšího výkonu při výrobě vodní energie a uzavření některých starších elektráren.

Současně rekordní teploty letos v létě zvýšily poptávku po energii na chlazení a zesílily tlak na výrobu elektřiny. Extrémní povětrnostní podmínky tak přispěly k nedostatku energie a vysokým cenám energie, což představuje zátěž pro spotřebitele a průmyslová odvětví a tlumí hospodářské oživení. Další tlaky na dodávky energií a ceny potravinářských komodit přispívají ke globálním inflačním tlakům, což oslabuje kupní sílu domácností a ekonomiku jako celek.

Dramatický nárůst cen elektřiny, který pozorujeme, vyvíjí tlak na domácnosti, malé a střední podniky i průmyslová odvětví a může způsobit širší sociální a hospodářské škody. Nejvíce zasaženi jsou zranitelní zákazníci a lidé trpící energetickou chudobou, jak tomu bylo již minulou zimu, ale vysoké ceny mají stále větší dopad i na domácnosti se středními příjmy a

podniky. Hrozí jim, že nebudou schopny platit své účty za energii, a čelí volbě mezi platbami za energii a jiné základní zboží nebo, v případě podniků, jsou ohroženy jejich finanční životaschopnost a investiční plány.

Tato hospodářská situace vyžaduje rychlou a koordinovanou reakci na úrovni EU, aby se zmírnily obtíže, které vysoké ceny způsobují spotřebitelům, a to nejen energeticky chudým a zranitelným, ale také domácnostem se středními příjmy a podnikům. Maloobchodní ceny elektřiny se od července 2021 meziročně zvýšily v průměru téměř o polovinu a očekává se, že mimořádný nárůst bude pokračovat i před příštím otopným obdobím a postupně se promítne do většiny spotřebitelských smluv. Reakci EU je třeba koordinovat obezřetně a uceleně. Elektřina musí i nadále účinně proudit po celé Evropě, aby členské státy mohly vyváženě přebytkovou elektřinu tam, kde ji nejvíce potřebují. Úlohu vnitřního trhu s energií při zmírňování dopadů současné energetické krize nelze opomíjet. Agentura ACER ve svém posouzení koncepce velkoobchodního trhu s elektřinou v EU¹ ukázala, že přeshraniční obchod přinesl v roce 2021 spotřebitelům zisk ve výši 34 miliard EUR a pomohl zmírnit kolísání cen a že zvyšuje bezpečnost dodávek a odolnost každého členského státu vůči cenovým šokům.

Unie tedy čelí mimořádné situaci. Současné bezprecedentní výzvy vyžadují zavedení vhodných, přiměřených a dočasných opatření, která je třeba přijmout v duchu solidarity, s cílem řešit závažné obtíže, které vznikají v oblasti energetiky, a překonat energetickou krizi společným jednáním.

Komise proto navrhuje, aby byl okamžitě zaveden integrovaný a vzájemně provázaný soubor opatření. Cílem těchto opatření je mimo jiné zmírnit dopad vysokých cen elektřiny a chránit spotřebitele při současném zachování výhod vnitřního trhu a rovných podmínek. Opatření přispívají k plnění těchto cílů tím, že řeší různé aspekty současné situace, čímž doplňují a posilují své účinky a umožňují jednotnou a koordinovanou reakci EU na krizi. Zároveň jsou plně v souladu se sdělením ze dne 8. března 2022 s názvem „REPowerEU: společná evropská akce pro cenově dostupnější, bezpečnější a udržitelnější energii“ a plánem Komise REPowerEU ze dne 18. května 2022 s cílem ukončit závislost Unie na ruských fosilních palivech co nejdříve, nejpozději však do roku 2027.

1

https://acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER's%2520Final%2520Assessment%2520of%2520the%2520EU%2520Wholesale%2520Electricity%2520Market%2520Design.pdf

Velmi vysoké ceny energie, s nimiž se v současné době potýkají spotřebitelé, vytvářejí příliš velké finanční zisky nejen výrobcům elektřiny s nižšími mezními náklady, ale také společnostem působícím v odvětví ropy, zemního plynu, uhlí a rafinérií. Tyto zisky jsou především výsledkem příznivých vnějších tržních faktorů způsobených ruskou válkou, a nikoli výsledkem vlastního dodatečného úsilí nebo investic společností. Tyto vysoké ceny energií způsobují těžkosti domácnostem a podnikům v EU, zvyšují inflaci a nezbytná podpůrná opatření zvyšují veřejné výdaje. Proto je vhodné snížit v celé EU poptávku po elektřině, aby se snížila potřeba výroby elektřiny z plynu a aby se v důsledku těchto výjimečných okolností také přerozdělily některé příjmy, které vznikají podnikům v různých energetických odvětvích, s cílem zmírnit obtíže, které mají spotřebitelé energie a společnost obecně. Tohoto přerozdělení lze dosáhnout pomocí různých nástrojů v závislosti na okolnostech daného odvětví za účelem zpřístupnění těchto prostředků spotřebitelům nebo projektům na posílení energetické autonomie Unie, včetně možnosti členských států směřovat v duchu solidarity části příspěvku do fondů Unie nebo je využívat na základě dohod mezi členskými státy.

Několik členských států již přijalo nebo v současné době zvažuje přijetí opatření týkající se přerozdělování. Opatření přijatá pouze na vnitrostátní úrovni však mohou vytvořit nerovné podmínky pro společnosti působící na trhu EU s energií. V zájmu vytvoření rovných podmínek navrhuje Komise dva vzájemně se doplňující nástroje, které by pokryly celé odvětví energetiky: a) opatření, které se dočasně zaměří na příjmy výrobců elektřiny a tyto příjmy sníží, a b) opatření, které dočasně stanoví solidární příspěvek odváděný z nadměrných zisků v odvětví fosilních paliv spadající do oblasti působnosti tohoto nařízení. Snížením příjmů výrobců elektřiny má opatření navržené v nařízení za cíl napodobit tržní výsledek, který by výrobci mohli očekávat, pokud by globální dodavatelské řetězce fungovaly normálně bez narušení dodávek plynu, k němuž došlo po invazi na Ukrajinu v únoru 2022. Komise dále navrhuje dočasný solidární příspěvek uplatňovaný na zisky podniků působících v odvětví ropy, zemního plynu, uhlí a rafinérií, které se ve srovnání s předchozími roky výrazně zvýšily.

Členské státy použijí výnosy ze solidárního příspěvku k poskytnutí podpory domácnostem a podnikům a ke zmírnění dopadů vysokých cen energie. Měly by rovněž využít výnosy z tohoto krátkodobého opatření k financování opatření ke snížení spotřeby energie a k podpoře průmyslových odvětví, čímž by se v dlouhodobém horizontu dále posílila energetická autonomie Unie.

Tato dočasná opatření, která přerozdělují nadměrné příjmy a zisky na podporu spotřebitelů, přinášejí spotřebitelům prospěch z výroby energie s nižšími náklady. Nejsou jimi jako takovými dotčeny, nýbrž pouze doplněny probíhající činnosti Evropské komise týkající se likvidity na finančních trzích s energií, dočasného krizového rámce EU pro státní podporu, snížení cen plynu, jakož i dlouhodobého uspořádání trhu, jak bylo oznámeno ve sdělení Krátkodobé intervence na trhu s energií a dlouhodobé zlepšení uspořádání trhu s elektřinou, které bylo vydáno společně s plánem REPowerEU ze dne 18. května 2022. Navrhované nařízení zachovává výhody vnitřního trhu s elektřinou, pokud jde o účinnost distribuce a bezpečnost dodávek, a zároveň snižuje poptávku po elektřině a dopad vysokých cen plynu na účty spotřebitelů za elektřinu.

2. NÁSTROJ PRO MIMOŘÁDNÉ SITUACE NA TRHU S ELEKTRINOU

Snížení poptávky po elektřině

Navrhované nařízení v reakci na zvýšené riziko pro nadcházející zimu a potřebu snížit celkovou poptávku po elektřině, zachovat zásoby paliva pro výrobu elektřiny a přijmout cílená opatření ke snížení cen elektřiny v nejdražších hodinách stanoví v duchu solidarity dva cíle pro snížení poptávky po elektřině.

První z nich požaduje, aby členské státy zavedly opatření ke snížení celkové spotřeby elektřiny ze strany všech spotřebitelů, včetně těch, kteří dosud nejsou vybaveni inteligentními měřicími systémy nebo zařízeními, která jim umožní upravovat spotřebu během dne. Opatření by měla být dostatečně ambiciózní a mohla by zahrnovat například cílené informační a komunikační kampaně pro spotřebitele. V tomto ohledu by bylo možné uvažovat o zavedení aplikace na úrovni EU pro poskytování cílených informací spotřebitelům. Kromě toho, aby se Komise konkrétně zaměřila na nejdražší hodiny spotřeby elektřiny, kdy plyn obecně stanovuje mezní cenu, navrhuje závazný cíl snížit hrubou spotřebu elektrické energie ve vybraných hodinách s nejvyšší cenou nejméně o 5 %, jež by v každém měsíci pokryly alespoň 10 % hodin, kdy se očekává, že ceny budou nejvyšší. Tento povinný cíl by vedl k výběru v průměru tří až čtyř hodin během pracovního dne, což by obvykle odpovídalo hodinám zatížení ve špičce, ale může zahrnovat i hodiny, kdy se očekává, že výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů bude nízká a k pokrytí poptávky bude nezbytná výroba v marginálních elektrárnách. S ohledem na to mají členské státy při určování těchto hodin určitý prostor pro uvážení. Závazný cíl se konkrétně zaměřuje na spotřebitele, kteří mohou zajistit flexibilitu snížením poptávky nebo prostřednictvím nabídek k přesunu poptávky na hodinovém základě.

Členské státy by měly mít možnost zvolit vhodná opatření k dosažení cílů snížení poptávky a měly by zejména zvážit ekonomicky účinné a tržní nástroje, jako jsou aukce nebo systémy nabídkových řízení pro odezvu na straně poptávky nebo nespotřebovaná elektřina. To může zahrnovat rozšíření stávajících systémů nebo vnitrostátních pobídek k rozvoji odezvy na straně poptávky. Může to také zahrnovat finanční pobídky nebo kompenzaci pro účastníky trhu v případech, kdy se platí za dodatečnou elektřinu, která nebyla spotřebována ve srovnání s očekávanou běžnou spotřebou v hodině bez nabídkového řízení. Zavedením a prováděním těchto opatření by nemělo být dotčeno uplatňování pravidel státní podpory.

Na základě zjištěné hodinové výroby v období od ledna do srpna 2022 by snížení o 5 % během 10 % hodin s nejvyšší úrovní poptávky po elektřině vedlo k tomu, že by průměrná poptávka v těchto hodinách dosáhla úrovně prvních nevybraných hodin špičky. To by proto vedlo ke zmírnění hodinového profilu spotřeby. Navíc vzhledem k tomu, že plyn je obvykle marginální technologií během hodin s nejvyšší poptávkou, může toto cílové snížení o 5 % vést ke snížení spotřeby plynu, které se odhaduje na přibližně 1,2 mld. m³ během čtyřměsíčního období. To ve stejném období představuje přibližně 3,8 % spotřeby plynu na výrobu energie. Nedávné studie² ukazují, že současný potenciál odezvy na straně poptávky by mohl povinný cíl splnit, což by mělo pozitivní dopad na ceny elektřiny a na objem úspor plynu.

Strop tržních příjmů z výroby elektřiny z inframargiálních technologií

Za druhé, v navrhovaném nařízení se stanoví přístup k zpětnému získání nadměrných příjmů od výrobců s nižšími mezními náklady, jako jsou obnovitelné zdroje energie, jaderná energie a hnědé uhlí („inframarginalní technologie“), a to stanovením následného stropu příjmů na MWh vyrobené elektřiny.

Na denním trhu jsou ceny elektřiny určovány variabilními náklady na marginální technologii, tj. poslední a nejdražší elektrárny, která je potřebná k uspokojení poptávky (mezní ceny). Vzhledem k úloze, kterou mají ceny elektřiny na denním trhu jako referenční hodnota pro stanovení cen elektřiny ve všech ostatních tržních časových rámcích, snižuje toto opatření dopad technologie, na jejímž základě se určuje mezní cena (obvykle uhelné, dnes často plynové elektrárny), na příjmy jiných výrobců s nižšími mezními náklady, jako je většina

² Study on the quantification of Demand Response (DR) benefits to electricity suppliers and consumers in Europe in 2030 on its way to achieve deep decarbonisation (Studie o kvantifikaci přínosů odezvy na straně poptávky pro dodavatele elektřiny a spotřebitele v Evropě v roce 2030 na cestě k dosažení zásadní dekarbonizace), Compass Lexecon, leden 2021; Demand Side Flexibility potential contribution to 2023 gas reduction (Příspěvek potenciálu flexibility na straně poptávky ke snížení spotřeby plynu v roce 2023), DNV, září 2022.

obnovitelných zdrojů energie, jaderná energie a hnědé uhlí. Napodobuje tržní výsledky těchto technologií, které by bylo možné očekávat, kdyby globální dodavatelské řetězce fungovaly normálně a nepodléhaly snaze zneužívat energii jako zbraň v podobě narušování dodávek plynu.

Prostřednictvím tohoto celounijního přístupu založeného na zásadě solidarity by velkoobchodní trhy s elektřinou fungovaly a byly by přehledné jako dnes, čímž by se zajistilo, že budou vždy využívány nejdříve nejlevnější a nejúčinnější elektrárny v celé EU a členské státy se budou moci v případě potřeby spolehnout na dovoz. Tím se zachovává pobídka k tomu, aby technologie, jako jsou uhelné a plynové elektrárny, skladovací zařízení a reakce na straně poptávky, byly v případě potřeby k dispozici k provozu, aby byl v zimní sezóně 2022–23 zajištěn stabilní provoz elektroenergetické soustavy.

Úroveň stropu tržních příjmů

Strop příjmů předepsaný v tomto nařízení by měl být stanoven na úrovni, která zahrnuje většinu inframargiálních výrobců v EU a která zabrání ohrožení dostupnosti a ziskovosti stávajících elektráren a budoucích investičních rozhodnutí pro novou inframargiální výrobu.

Zatímco příležitostné a krátkodobé nárůsty cen lze považovat na trhu s elektřinou za běžný prvek a mohou být pro některé investory užitečné pro návratnost jejich výrobních investic, extrémní a trvalé zvýšení cen od února 2022 se výrazně liší od běžné tržní situace občasných vysokých cen ve špičce nebo dlouhodobějších cenových výkyvů souvisejících s hospodářskými cykly.

To platí zejména pro investiční rozhodnutí týkající se výroby energie z obnovitelných zdrojů, které mají zásadní význam pro dosažení cílů Unie v oblasti dekarbonizace. Aby se zabránilo narušení posouzení ziskovosti při přijímání investičních rozhodnutí, neměl by být strop stanoven pod úroveň očekávání účastníků trhu, pokud jde o průměrnou úroveň cen elektřiny v hodinách, během nichž byla poptávka po elektřině před invazí Ruska na Ukrajinu nejvyšší. Očekávané průměrné tržní ceny ve špičce byly v posledních desetiletích soustavně a výrazně nižší než 180 EUR/MWh, a to navzdory cenovým rozdílům mezi regiony v Unii. Simulace založené na zjištěných cenách v období od ledna do srpna 2022 navíc ukazují, že strop stanovený na 180 EUR/MWh by vedl k ustálení průměrného příjmu na přibližně 150 EUR/MWh. Tato průměrná úroveň příjmů je trvale vyšší než stávající celkové měrné náklady na výrobu energie u inframargiálních technologií, na něž se vztahuje uplatňování

stropu příjmů³, což výrobcům, na které se vztahuje, umožňuje pokrýt investice a provozní náklady. Strop by proto neměl snížit investice do nových inframarginálních kapacit. Komise proto navrhuje stanovit strop příjmů na 180 EUR/MWh, což zahrnuje nezbytné bezpečnostní rozpětí.

Tento strop by měl být omezen na tržní příjmy, a nikoli zahrnovat celkové příjmy z výroby (včetně příjmů plynoucích například z režimů podpory), aby se zabránilo významnému dopadu na původní očekávanou ziskovost projektu.

Jednotný strop příjmů v celé Unii je nezbytný pro další fungování vnitřního trhu s elektřinou, neboť by umožnil zachování cenové soutěže mezi výrobci elektřiny na základě různých technologií, zejména pokud jde o obnovitelné zdroje energie. Vzhledem k tomu, že se tento strop bude vztahovat na příjmy z MWh vyrobené elektřiny, nebude ovlivněna tvorba cen na velkoobchodních trzích s elektřinou. Nasazení elektráren bude i nadále probíhat na základě jejich účinnosti, přičemž elektrárny s nižšími mezními náklady budou nasazeny nejdříve, a přeshraniční obchod s elektřinou nebude ovlivněn.

Členské státy budou muset zavést vhodné postupy pro výběr nadměrných příjmů od výrobců, neboť strop příjmů může být uplatněn v okamžiku, kdy jsou transakce vypořádány, nebo není-li to možné, až poté. To závisí na rozdílech ve způsobu, jakým velkoobchodní trhy s elektřinou fungují v různých časových rámcích, a na tom, jak jsou v členských státech organizovány.

Oblast působnosti stropu

Strop tržních příjmů by se vztahoval na příjmy z prodeje elektřiny pro všechny inframarginální výrobce, jak jsou definováni v nařízení, a zahrnoval by všechny časové rámce trhu bez ohledu na to, zda se obchodování s elektřinou uskutečňuje na dvoustranné (mimoburzovní) úrovni nebo na centralizovaných tržištích. Pokud by se měl strop vztahovat pouze na určité časové rámce nebo pouze na burzy a jiná organizovaná tržiště, mohli by být inframarginální výrobci motivováni k obchodování s elektřinou v časových rámcích a na tržištích, na něž se opatření nevztahuje. Na druhé straně by navrhované široké uplatňování stropu příjmů zachovalo pobídky k uzavírání dlouhodobých smluv o nákupu elektřiny, které mají zásadní význam pro spotřebitele, jelikož umožňují zajištění proti kolísavosti cen, a jsou důležitým nástrojem na podporu investic do inframarginálních technologií, zejména obnovitelných zdrojů energie. Vzhledem k tomu, že strop příjmů nezasahuje do tvorby cen,

³ Náklady na energii, daně a dopad vládních zásahů na investice: závěrečná zpráva, Trinomics, říjen 2020.

měli by spotřebitelé zájem uzavřít dlouhodobé smlouvy o nákupu elektřiny, které jim umožní přímo těžit z cen nižších, než jsou ceny pozorované na trhu.

Strop příjmů se uplatní na MWh vyrobené elektřiny. Bez ohledu na smluvní formu, v níž může obchod s elektřinou probíhat, by se strop měl vztahovat pouze na realizované tržní příjmy. To je nezbytné z toho důvodu, aby se necílilo na výrobce, kteří ze současných vysokých cen elektřiny prakticky nemají prospěch z důvodu zajištění svých příjmů proti výkyvům na velkoobchodním trhu s elektřinou za cenu pod úrovní stropu. Jeho uplatňování by se proto na tyto výrobce nevztahovalo v rozsahu, v jakém stávající nebo budoucí smluvní závazky, jako jsou smlouvy o nákupu elektřiny z obnovitelných zdrojů a jiné druhy smluv o nákupu elektřiny nebo forwardové zajištění, vedou k tržním příjmům z výroby elektřiny nedosahujícím úrovně stropu.

Definice relevantních inframargiálních technologií

Strop příjmů se vztahuje na tržní příjmy z prodeje elektřiny vyrobené technologiemi, jejichž mezní náklady jsou nižší než strop, jako je větrná, solární, geotermální či jaderná energie, biomasa, ropa a ropné produkty, vodní elektrárny bez nádrže atd.

Strop tržních příjmů by se však neměl vztahovat na technologie, u nichž náklady na vstupní palivo vedou k hranici rentability nad úrovní stropu, neboť by to ohrozilo tyto činnosti a v konečném důsledku i zabezpečení dodávek energie. Tak je tomu například v případě plynových a uhelných elektráren. Od invaze na Ukrajinu ceny zemního plynu a černého uhlí prudce vzrostly⁴, což u výroby elektřiny vedlo k hranici rentability nad úrovní stropu. Pokud by se na plynové a uhelné elektrárny tento strop příjmů vztahoval, nebyly by schopny pokrýt své provozní náklady a byly by nuceny svou činnost ukončit.

V souladu s cíli sdělení o plánu REPowerEU by uplatňování stropu nemělo bránit pobídkám pro investice do flexibilních výrobních technologií (např. odezva na straně poptávky a všechny typy skladování) a výrobě elektřiny ze zdrojů, které přímo konkurují zemnímu plynu a plynovým elektrárnám. Strop by se proto neměl vztahovat na elektrárny využívající biomethan.

To je nezbytné pro zachování pobídek pro tyto technologie a typy výroby ke snížení spotřeby plynu, jak je zdůrazněno ve sdělení REPowerEU.

V zájmu zachování pobídek pro rozvoj inovativních technologií by se strop příjmů neměl vztahovat na demonstrační projekty. V praxi tomu tak již obvykle je, neboť odměna

⁴ Cena zemního plynu vzrostla nad 200 EUR/MWh a cena uhlí nad 300 EUR/MWh.

u demonstračních projektů se obvykle stanoví mimo trh (např. pevné příjmy na základě tarifů výkupních cen).

V některých členských státech jsou příjmy získané některými výrobci již zastropovány státními opatřeními. Tito výrobci tak nemají prospěch ze zvýšených příjmů vyplývajících z nedávného prudkého nárůstu cen elektřiny. Stávající výrobci podléhající tomuto typu státních opatření by proto měli být z uplatňování stropu vyloučeni.

S cílem zabránit nadměrné administrativní zátěži a zajistit účinné uplatňování navrhovaného opatření by členské státy měly mít možnost vyloučit z uplatňování stropu příjmů výrobce elektřiny ze zařízení s kapacitou nižší než 20 kW.

Přerozdělení konečným spotřebitelům

Nadměrné příjmy vyplývající z uplatnění stropu budou nasměrovány ke konečným spotřebitelům elektřiny. To zahrnuje všechny kupující elektřiny pro vlastní spotřebu. Při výběru příjemců tohoto přerozdělení by se členské státy měly co nejvíce zaměřit na konečné spotřebitele, ať už soukromé, nebo komerční, kteří jsou nejvíce vystaveni vysokým cenám elektřiny. Rozdělením nadměrných příjmů, jak je stanoveno v tomto nástroji, není dotčeno použití článků 107 a 108 SFEU.

Řešení problémů, s nimiž se potýkají spotřebitelé

Tento návrh rovněž obsahuje klíčová ustanovení, která mají řešit obtíže, s nimiž se spotřebitelé potýkají v důsledku velmi vysokých cen energie. Současná krize představuje výzvu spočívající v zajištění odpovídající podpory, aby spotřebitelé v domácnostech měli i nadále přístup k potřebné energii, přičemž nesmí být oslabena motivace k energetickým úsporám. Výchozím bodem pro opatření je plné uznání rizika nouze, jemuž domácnosti čelí, a to včetně domácností se středními příjmy, a potřeby podpůrných opatření na vnitrostátní úrovni.

Členské státy již zavedly širokou škálu podpůrných opatření, mezi něž spadají také opatření založená na souboru nástrojů. Patří mezi ně přímá podpora příjmů, snížení daní a odvodů a slevy z účtů spotřebitelů za energii, jakož i opatření na podporu energetické účinnosti a výroby energie z obnovitelných zdrojů na místě. Členské státy rovněž zasáhly do stanovování cen v oblasti dodávek elektřiny, což znamená stanovení regulovaných cen pro konečné spotřebitele.

Všechny tyto nástroje budou i nadále důležité. Členské státy by měly mít možnost zvolit si ty, které nejlépe vyhovují jejich vnitrostátním podmínkám. V co možná největší míře bude

rovněž nutné podporovat spotřebitele v omezování poptávky. Je však rovněž důležité uznat, že někteří spotřebitelé se již mohou blížit minimální základní úrovni spotřeby, která je nezbytná k zachování jejich dobrých životních podmínek.

Komise poskytla pokyny k uplatňování státních zásahů do stanovování cen ve sdělení REPowerEU: společná evropská akce pro cenově dostupnější, bezpečnější a udržitelnější energii⁵, pokud jde o koncepci veřejných zásahů do stanovování cen za dodávky elektřiny, zajištění toho, aby tyto zásahy byly přínosné pro spotřebitele během současné krize, a posílení hospodářské soutěže ve prospěch spotřebitelů v dlouhodobém horizontu. Podle směrnice (EU) 2019/944 se však tyto zásahy do stanovování cen nesmí vztahovat na malé a střední podniky a nesmí vést k cenám nižším než náklady.

Právo spotřebitelů zvolit si dodavatele energie, který jim nabídne nejlepší cenu a služby, je jádrem vnitřního trhu s elektřinou. Výsledná hospodářská soutěž vyvolala tlak na snižování cen a větší výběr, neboť spotřebitelé se již nemuseli spoléhat na zavedené monopoly. Hospodářská soutěž a výběr dodavatelů a nabídek bude rovněž klíčovou součástí realizace Zelené dohody pro Evropu, neboť spotřebitelům umožní těžit z vnitřního trhu s elektřinou a přispět k dosažení cílů Unie v oblasti energetické účinnosti a energie z obnovitelných zdrojů.

Jak je uvedeno ve sdělení o krátkodobých tržních intervencích a dlouhodobém zlepšení uspořádání trhu s elektřinou, Komise se domnívá, že by v současné situaci mohlo být přijatelné rozšířit regulaci cen na malé a střední podniky. Vzhledem k tomu, že právní předpisy EU v oblasti energetiky nepředpokládají pro tyto spotřebitele žádný zvláštní rámec, možnost členských států rozšířit během této krize zásahy do stanovování cen ve formě regulovaných cen na malé a střední podniky by jim poskytla další nástroj k řízení jejího dopadu. Tento přístup odráží skutečnost, že současná situace na trhu s energií s vysokými a kolísavými velkoobchodními cenami plynu a elektřiny může omezovat hospodářskou soutěž a poškozovat spotřebitele v segmentu malých a středních podniků. Tato možnost by však měla zachovat motivaci ke snížení spotřeby, a tudíž by měla být omezena na 80 % jejich historické spotřeby.

Veřejné zásahy do stanovování cen elektřiny, které jsou nižší než náklady, by mohly pro některé členské státy představovat způsob, jak přímo zmírnit dopad krize na spotřebitele. Tato opatření však mají rovněž významné dopady na fungování hospodářské soutěže na maloobchodním trhu, na inovace a na motivaci ke snížení poptávky. Proto musí být, i jako

⁵ COM(2022) 108 final.

mimořádné opatření, doprovázena zárukami, které zajistí nediskriminační zacházení s dodavateli, a spojena s pobídkou ke snižování poptávky.

Zásadní součástí nezbytné solidarity je zajištění toho, aby vnitřní trh s elektřinou poskytl členským státům nástroje a flexibilitu potřebné k reakci na krizi. Rozhodnutí o tom, zda těchto možností využít, by však mělo zůstat na členských státech, které mají nejlepší předpoklady k tomu, aby určily účinnost těchto opatření, zejména ve srovnání s jinými nástroji, a aby je přizpůsobily s ohledem na zacílení podpory tam, kde je nejvíce zapotřebí.

3. SOLIDÁRNÍ PŘÍSPĚVKY

Z extrémního nárůstu cen v důsledku současné situace na trhu těží nejen společnosti vyrábějící elektřinu, ale také odvětví fosilních paliv, což vede k ziskům, které jdou nad rámec výsledku obvyklých obchodních činností. Rostoucí ceny energie a elektřiny představují značnou zátěž pro veřejné orgány, spotřebitele i podniky a je třeba přijmout opatření, aby se zabránilo riziku, že ceny dosáhnou neudržitelné úrovně s daleko většími a potenciálně škodlivými sociálními a hospodářskými důsledky. Tento vývoj vyžaduje společnou reakci na úrovni Unie. Vedoucí představitelé EU a Komise proto poukázali na naléhavou potřebu dalších opatření ke zmírnění dopadu těchto událostí na občany a hospodářské subjekty EU a k odvrácení ještě vážnější krize.

Za účelem finanční podpory opatření, která jsou nezbytná k reakci na současnou krizovou situaci domácností a podniků, musí ti, kteří tvoří nadměrné zisky, přispět částí z nich v duchu solidarity.

Toto nařízení zavádí solidární příspěvek pro odvětví fosilních paliv použitelný ve všech členských státech. Tento solidární příspěvek je výjimečným a dočasným opatřením odpovídajícím současné situaci, které by členské státy přijaly v duchu solidarity pro zmírnění přímých hospodářských dopadů rostoucích cen energie na rozpočty veřejných orgánů, spotřebitele a podniky v celé Unii.

Zavedení dočasného solidárního příspěvku zajistí, aby tato odvětví rovněž přispívala úměrně k ziskům generovaným krizovou situací. Koncepce příspěvku zároveň zajistí, že budou k dispozici dostatečné prostředky na financování nezbytných investic do transformace energetiky a do nových technologií, a to i na úrovni EU.

Za tímto účelem tento návrh zavádí opatření spočívající v dočasném solidárním příspěvku na základě zdanitelného nadměrného zisku dosaženého v účetním roce 2022 společnostmi a stálými provozovny působícími pouze v odvětví ropy, zemního plynu, uhlí a rafinace, který

je úměrný a přiměřený současné socioekonomické situaci. Z tohoto příspěvku budou financována opatření, která pomohou zmírnit současnou krizi, v duchu solidarity mezi členskými státy. Opatření umožní přerozdělení zdrojů a poskytnutí finanční podpory domácnostem a podnikům s cílem zmírnit dopady trvale vysokých cen energie, snížit spotřebu energie, podpořit energeticky náročná odvětví se zaměřením na obnovitelné zdroje energie nebo energetickou účinnost a rozvíjet energetickou autonomii Unie ve prospěch všech členských států. Kromě toho současné narušení dodávek plynu a z toho vyplývající dopady na ceny plynu a elektřiny, vyšší poptávka po energii z důvodu rekordních letních teplot spolu s nižší dostupností některých zařízení na výrobu elektřiny představují vážné obtíže pro zásobování konkrétním produktem – v tomto případě energií. Opatření pomůže zachovat hladké fungování vnitřního trhu a zajistí nezbytnou solidaritu mezi členskými státy. Rozdělením nadměrného zisku, jak je stanoveno v tomto nástroji, není dotčeno použití článků 107 a 108 SFEU.

4. SOULAD S PLATNÝMI PŘEDPISY V TÉTO OBLASTI POLITIKY

Navrhovaný nástroj stanoví dočasná, přiměřená a mimořádná opatření. Doplňuje stávající příslušné iniciativy a právní předpisy EU a iniciativy, které již Komise přijala v reakci na současnou krizi na trzích s energií. Logicky vyplývá ze stávajících iniciativ, jako je soubor opatření pro ceny energií⁶⁷ přijatý dne 13. října 2021 a plán „REPowerEU“ ze dne 18. května 2022, který obsahuje seznam opatření, která mohou členské státy využít na podporu spotřebitelů a která doplňují iniciativu „Bezpečná zima díky úsporám plynu“.

Kromě toho prvky navrhovaného nařízení týkající se snižování poptávky podpoří nedávno přijaté nařízení (EU) 2022/1032 o uskladňování plynu⁸ tím, že omezí potřebu vyrábět elektřinu z plynu, což pomůže členským státům zachovat zásoby plynu získané na základě povinností naplnit zásobníky a zabezpečit dodávky na zimu 2022–2023.

Rozšíření oblasti působnosti státních zásahů v souladu s opatřeními navrženými v nařízení je odůvodněno závažností současné situace na trzích s elektřinou.

⁶ COM(2021) 660 final ze dne 13. října 2021: Řešení nárůstu cen energie:soubor opatření a podpor.

⁷ COM(2022) 236 final.

⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/1032 ze dne 29. června 2022, kterým se mění nařízení (EU) 2017/1938 a (ES) č. 715/2009, pokud jde o uskladňování zemního plynu, Úř. věst. L 173, 30.6.2022, s. 17.

Navrhovaná iniciativa reaguje na zvýšenou zátěž maloobchodních cen, kterou pociťují všichni spotřebitelé elektřiny, a na potřebu snížit během této zimy poptávku a šetřit plynem v důsledku války Ruska proti Ukrajině.

Vzhledem ke koncepci navrhované iniciativy, zejména k úrovni a dočasné povaze navrhovaného stropu pro tržní příjmy z výroby elektřiny pomocí inframarginálních technologií, se Komise domnívá, že návrh je v souladu s cíli evropského právního rámce pro klima.

5. SOULAD S OSTATNÍMI POLITIKAMI UNIE

Návrh je mimořádným opatřením, které má být uplatňováno po omezenou dobu a které je v souladu se širším souborem iniciativ ke zvýšení energetické odolnosti Unie a ke zmírnění dopadu možných mimořádných situací. Návrh zachovává fungování vnitřního trhu a neohrožuje jeho integritu, neboť fungující přeshraniční trhy s energií mají klíčový význam pro zabezpečení dodávek v situaci, kdy dochází k jejich výpadkům. Úsilí o koordinovanější snižování poptávky po elektřině je rovněž v souladu s ambicemi Komise v rámci Zelené dohody pro Evropu a řídí se stejnými zásadami a cíli, které jsou stanoveny v iniciativě „Bezpečná zima díky úsporám plynu“. V neposlední řadě je návrh v souladu se zásadami ochrany spotřebitele, neboť jeho cílem je zajistit dostupné ceny energie pro spotřebitele v celé EU.

PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

Právní základ

Právním základem tohoto nástroje je čl. 122 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“).

Současné narušení dodávek plynu a z toho vyplývající dopady na ceny plynu a elektřiny, jakož i vyšší poptávka po energii v důsledku rekordních letních teplot ve spojení se sníženou dostupností některých výrobců elektřiny představují závažný problém v zásobování energetickými produkty – v tomto případě energií – podle článku 122 SFEU. Prudký růst cen elektřiny představuje značnou zátěž pro spotřebitele a podniky, a pokud nebudou přijata žádná opatření, může se stát, že dosáhnou neudržitelné úrovně, což by mohlo mít významné širší sociální a hospodářské důsledky. Vedoucí představitelé EU a Komise poukázali na naléhavou potřebu dalších opatření, která umožní zmírnit dopad na občany EU a lépe se připravit na nadcházející zimu.

Dočasná opatření podle navrhovaného nařízení ztělesňují zásadu solidarity v oblasti energetiky a umožňují členským státům koordinovaně přistupovat k ochraně spotřebitelů, aniž by bylo ohroženo fungování vnitřního trhu s elektřinou.

Aby se zabránilo významnému narušení vnitřního trhu a dodavatelských řetězců, jež by mohlo v letošní zimě zvýšit riziko pro bezpečnost dodávek, je zásadní, aby všechny členské státy jednaly společně a v duchu solidarity co nejdříve. Současná krize negativně ovlivnila všechny členské státy, ale ne všechny jsou stejně finančně schopné podpořit spotřebitele. To by mohlo vést k situaci, kdy by některé členské státy poskytly podporu spotřebitelům, zatímco jiné by si to nemohly dovolit nebo by mohly váhat se zavedením opatření, jež mohou negativně ovlivnit vnitřní trh s elektřinou.

Koordinované úsilí o snížení poptávky a přerozdělení nadměrných příjmů spotřebitelům, kteří se potýkají s problémy, je nejlepším způsobem, jak účinně řešit výzvy před letošní zimou. Koordinací snižování poptávky, zachováním schopnosti dovážet elektřinu v případě potřeby a využíváním nadměrných příjmů na podporu spotřebitelů budou moci členské státy zajistit lepší podporu spotřebitelů a podniků, čímž se zmírní dopad inflace na celé hospodářství a posílí odolnost vnitřního trhu EU. Koordinovaná opatření jsou potřebná i proto, aby se přispělo k lepší solventnosti občanů a podniků, čímž se zmírní dopad inflace na celé hospodářství Unie. Všechny členské státy by měly sdílet zátěž a přispívat ke společnému úsilí zaměřenému na podporu zákazníků, aby se zabránilo oslabování zásad jednotného trhu.

Ačkoli výpadky dodávek plynu ovlivňují ceny elektřiny v členských státech odlišně, všechny členské státy se musí zavázat k tomuto opatření s cílem snížit svou spotřebu elektřiny na stejné úrovni. Koordinované úsilí na úrovni EU zaměřené na celounijní snížení poptávky po elektřině omezí celkovou spotřebu elektřiny v celé Unii, což povede k nižším velkoobchodním cenám elektřiny a následným nižším cenám pro spotřebitele. Snížení poptávky po elektřině v době špičky povede i k menší potřebě plynových elektráren, neboť celková poptávka po elektřině bude nižší. Tato koordinovaná reakce využije potenciál úspor elektřiny v EU, jichž by nebylo možné ve stejném rozsahu dosáhnout bez koordinovaného postupu všech členských států na úrovni EU. Všechny členské státy přispějí ke společnému úsilí o snížení cen a předcházení rizikům v oblasti bezpečnosti dodávek. Vzhledem k tomu, že na vnitřním trhu s elektřinou jsou elektroenergetické soustavy členských států vysoce integrované, opatření by mohlo být účinné pouze tehdy, pokud se do snižování poptávky zapojí všechny členské státy.

Podobně solidarita mezi členskými státy prostřednictvím jednotného stropu příjmů z technologií inframarginální výroby energie přinese členským státům příjmy, jež budou moci využít k financování opatření na podporu konečných odběratelů elektřiny, přičemž se zároveň zachovají cenové signály na trzích v celé Evropě a přeshraniční obchod. Tím se zajistí, aby elektřina v Evropě nadále proudila tam, kde je nejvíce zapotřebí, a aby se levně vyráběná elektřina vyvážela do členských států, v nichž je výroba elektřiny dražší. Toto koordinované úsilí členských států proto zakotvuje zásadu energetické solidarity mezi členskými státy a občany Unie.

Toto opatření je navíc slučitelné se stávajícím způsobem obchodování s elektřinou a stanovování cen v celé Evropě, čímž se zajistí, aby obchodování s energií a její společné využívání zůstalo beze změny, aby se členské státy mohly i nadále spoléhat na své sousedy, pokud jde o dovoz, a aby členské státy s menší domácí výrobou a omezenými přírodními zdroji byly lépe chráněny před riziky narušení dodávek. Je proto odůvodněné, aby navrhovaný nástroj vycházel z čl. 122 odst. 1 SFEU.

Extrémní nárůst cen vedl k situaci, kdy nejen mnoho domácností čelí značné výzvě při placení svých účtů, ale zároveň vyvstává značné riziko pro hospodářství. Jelikož rozsah současných problémů se v současném regulačním rámci nepředpokládal, je proto vhodné umožnit státní intervence do maloobchodních cen i pro malé a střední podniky a za určitých podmínek také zásahy, které vedou k cenové hladině nižší, než jsou náklady dodavatelů energie pro domácnosti i malé a střední podniky.

Vliv výpadku dodávek plynu na ceny elektřiny i možnosti financování podpůrných opatření ze státního rozpočtu se však v jednotlivých členských státech liší. V důsledku toho dochází k nepřiměřeným dopadům krize v některých částech Unie, kde zákazníci nemají přístup k energii, kterou potřebují, protože se dodavatelé stahují z trhu. Bez navrhovaných opatření existuje riziko, že pouze členské státy s fiskálním prostorem by mohly mít zdroje na ochranu těchto zákazníků a dodavatelů, což by vedlo k vážnému narušení vnitřního trhu. Jednotná povinnost převádět nadměrné příjmy na konečné spotřebitele stanovená tímto nařízením zajistí, že všechny členské státy budou v zásadě schopné chránit své zákazníky a využívat tyto dodatečné zdroje ke stejnému účelu. Pozitivní dopad na ceny energií příznivě ovlivní vzájemně propojený trh EU a zároveň pomůže ztlumit míru inflace. Proto budou mít vnitrostátní opatření ve vzájemně propojeném hospodářství Unie pozitivní účinek i v jiných členských státech.

Je třeba, aby členské státy společně zavedly koordinovaný, dočasný solidární příspěvek založený na zdanitelných nadměrných ziscích dosažených ve zdaňovacím roce 2022 společnostmi a stálými provozovny v EU v odvětví ropy, zemního plynu, uhlí a rafinérií v Unii, který se bude řídit společným rámcem, s cílem pomoci chránit spotřebitele a podniky před prudkým růstem cen energie v celé Unii a zároveň zachovat hladké fungování vnitřního trhu a zajistit nezbytnou solidaritu mezi členskými státy. Je proto odůvodněné, aby navrhovaný nástroj vycházel z čl. 122 odst. 1 SFEU. Zavedením solidárního příspěvku se do balíčku opatření, která se mají zavést v souvislosti s mimořádnou intervencí v oblasti energetiky, vnáší aspekt spravedlnosti.

Tímto návrhem se proto zajišťuje, že všechny členské státy budou koordinovat své úsilí. Odráží se v něm zásada energetické solidarity, kterou nedávno potvrdil Soudní dvůr jako jednu ze základních zásad práva EU⁹.

Subsidiarita (v případě nevýlučné pravomoci)

Plánovaná opatření této iniciativy jsou plně v souladu se zásadou subsidiarity. Vzhledem ke značné nejistotě na trhu s elektřinou v Unii a z toho vyplývajícím výjimečně vysokým cenám způsobeným tím, že Rusko využívá dodávky plynu jako zbraň, je třeba přijmout opatření na úrovni Unie. Aby se minimalizovalo riziko možných závažných přerušení dodávek v zimních měsících, kdy bude spotřeba elektřiny a výroba elektřiny z plynu vyšší, je v duchu solidarity nezbytné zaujmout koordinovaný přístup prostřednictvím celounijního snížení poptávky po elektřině.

Vzhledem k bezprecedentní povaze krize dodávek plynu a úloze plynu jako klíčové technologie pro uspokojení poptávky po elektřině jsou opodstatněná rovněž opatření na úrovni Unie týkající se trhů s elektřinou. Členské státy musí mít v případě potřeby možnost spolehnout se tuto zimu na dovoz, což zdůrazňuje význam vnitřního trhu s elektřinou. Elektřina musí nadále proudit po celé Evropě, aby se zabránilo tomu, že se krize vysokých cen stane krizí v oblasti bezpečnosti dodávek. To však musí být cenově dostupné a zároveň je třeba řešit nepřiměřené dopady na účty spotřebitelů za elektřinu. Aby se zachovalo fungování elektroenergetické soustavy a přeshraničního obchodu a investic, je společný přístup k zastropení příjmů v oblasti inframarginálních technologií rozumný, vhodný a přiměřený.

Pokud jde o elektřinu, tento návrh stanoví konečný výsledek, jehož má být dosaženo prostřednictvím opatření, a to stanovením opatření na snížení poptávky a právně závazných

⁹ Rozsudek ve věci C-848/19 P (Německo v. Polsko).

povinností týkajících se snižování spotřeby energie v případech, kdy jsou ceny elektřiny na nejvyšší úrovni, a omezení příjmů z inframarginálních technologií. Zároveň poskytuje členským státům plnou autonomii při výběru nejúčinnějších prostředků ke splnění těchto povinností podle jejich vnitrostátních specifik a rozšiřuje možnost členských států zasahovat do cenové regulace. Konkrétně to znamená, že

- pokud jde o snížení poptávky po elektřině, navrhované nařízení stanoví závazné cíle, jichž má být dosaženo, přičemž ponechává členským státům možnost volby prostředků k dosažení těchto cílů.
- Pokud jde o strop příjmů na financování podpory spotřebitelů, navrhované nařízení stanoví jednotný strop použitelný v Unii. Členským státům je však ponecháno právo zavést další omezení, pokud jsou přiměřená, nenarušují fungování velkoobchodních trhů s elektřinou, zajišťují pokrytí investičních nákladů, neohrožují investiční signály a jsou v souladu s právem Unie. Nadměrné příjmy se použijí na podporu spotřebitelů, ale členské státy budou mít plnou autonomii, pokud jde o způsoby, jak zajistit, aby se tyto příjmy dostaly ke spotřebitelům.
- Pokud jde o opatření veřejné intervence v oblasti maloobchodních cen, navrhovaným nařízením se ve skutečnosti rozšiřuje oblast působnosti členských států, pokud jde o přijímání těchto opatření na úrovni Unie, v porovnání se stávajícím legislativním rámcem, což je v souladu se zásadou subsidiarity.

Pokud jde o opatření v odvětví fosilních paliv, dočasný solidární příspěvek řeší problém, kterému čelí všechny členské státy a který je v současné době řešen rozdílným způsobem, prostřednictvím rámce upravujícího solidární příspěvek na evropské úrovni. Společná iniciativa na úrovni Unie spočívá v povinném zavedení solidárního příspěvku v každém členském státě pro některé společnosti a stálé provozovny působící převážně v odvětví ropy, zemního plynu, uhlí a rafinérií. Tento problém nemohou členské státy náležitě řešit samy.

Solidární příspěvek zavedený tímto nařízením zvýší příjmy pro státní rozpočet a umožní jimi financovat opatření zaměřená na zmírnění zátěže vysokých nákladů na energii pro spotřebitele, zejména zranitelné osoby a společnosti. Ne každý členský stát však taková opatření zavedl a obsah již přijatých opatření se v jednotlivých členských státech liší.

Povinným solidárním příspěvkem z nadměrných zisků, který bude upraven společným rámcem Unie, se tak zajistí dostatečně rovné podmínky v celé Unii, kde orgány všech členských států mohou získávat výnosy z těchto nadměrných zisků, a tak lépe řešit výjimečnou situaci prudkého nárůstu cen energie, jež vyžaduje bezodkladná opatření ve všech členských státech. Iniciativa EU by proto v porovnání s individuálními opatřeními přijatými na vnitrostátní úrovni přinesla přidanou hodnotu.

Opatření lze proto z důvodu jeho rozsahu a účinků lépe dosáhnout na úrovni Unie, a Unie tak může přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii.

Proporcionalita

Iniciativa je v souladu se zásadou proporcionality. V oblasti působnosti čl. 122 odst. 1 SFEU je intervenční opatření v rámci politiky přiměřené hospodářské situaci a úměrné rozsahu a povaze definovaných problémů a dosažení stanovených cílů.

Vzhledem k bezprecedentní geopolitické situaci a značné hrozbě pro živobytí občanů a hospodářství EU je jednoznačně zapotřebí přijmout koordinované opatření. Koordinované úsilí o snížení celkové spotřeby elektřiny, jakož i spotřeby elektřiny v době špičky, zastropení příjmů, kterých dosahují výrobci elektřiny z inframarginálních zdrojů, a poskytnutí většího prostoru členským státům pro veřejné zásahy do stanovování maloobchodních cen jsou vhodnými prostředky ke snížení stávajícího tlaku na zvyšování cen elektřiny na úkor spotřebitelů. Zároveň nelze uvažovat o žádných jiných, méně rušivých opatřeních, jež by tohoto cíle dosáhla se stejnou účinností.

Navrhovaný solidární příspěvek je v souladu se zásadou proporcionality v tom smyslu, že nepřekračuje rámec toho, co je nezbytné pro dosažení cílů. Je založen na výpočtovém základu a sazbě, které zajišťují, že zisky částečně podléhají tomuto příspěvku, aniž by zbytečně bránily energetickým společnostem v odvětví ropy, zemního plynu, uhlí a rafinérií využívat tyto nadměrné zisky na budoucí investice nebo na zajištění jejich životaschopnosti. Proto je sazba navrhovaná nařízením omezena na jednu třetinu zdanitelných nadměrných zisků po uplatnění rezervy na základ daně. S cílem zajistit, aby se zohlednila konkrétní specifika členských států, je však navrhovaná sazba minimální sazbou a členské státy mohou v případě, že to považují za nezbytné, uplatnit sazbu vyšší.

Solidární příspěvek je rovněž dočasně povahy a je omezen na uvedené nadměrné zisky dosažené v zdaňovacím roce 2022 a uplatňuje se pouze na nadměrné zisky v odvětví ropy, zemního plynu, uhlí a rafinérií, přičemž se zohledňují neočekávané zisky dosažené v důsledku nepředvídatelných okolností. Členské státy, které již mají zavedený vnitrostátní odvod nebo daň přesahující navrhovanou sazbu solidárního příspěvku, mohou nadále uplatňovat stávající vyšší sazbu, aby zohlednily vnitrostátní specifika, které je vedly k přijetí takové sazby.

Návrh proto nepřekračuje rámec toho, co je nezbytné pro dosažení cílů stanovených ve stávajícím nástroji. Navrhovaná opatření se považují za přiměřená a v maximální možné míře vycházejí ze stávajících iniciativ, které členské státy uvítaly.

Volba nástroje

Vzhledem k rozsahu energetické krize, potenciálu jejích sociálních, hospodářských a finančních dopadů a naléhavosti jejích zmírnění považuje Komise za vhodné přijmout nařízení, neboť to má obecnou působnost a je přímo a bezprostředně použitelné. Výsledkem by byl rychle použitelný, jednotný a celounijní mechanismus spolupráce.

7. KONZULTACE SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

Konzultace se zúčastněnými stranami

Vzhledem k politicky citlivé povaze návrhu a naléhavé potřebě vypracovat návrh tak, aby jej Rada mohla přijmout včas, nebylo možné provést zvláštní konzultaci zúčastněných stran.

Komise však plánuje spolupracovat se zúčastněnými stranami, zejména s energeticky náročnými odvětvími, s cílem zajistit úspěšné provádění tohoto nařízení.

Vzhledem k dočasné a naléhavé povaze opatření, jež reagují na mimořádnou situaci, nebylo možné provést posouzení dopadů.

Základní práva

Nebyl zjištěn žádný negativní dopad na základní práva. Opatřeními v rámci tohoto nástroje nebudou dotčena práva zákazníků, kteří jsou zařazeni do kategorie chráněných zákazníků podle nařízení (EU) 2017/1938, včetně všech zákazníků v domácnostech. Kromě toho se zastropením příjmů a zavedením dočasného solidárního příspěvku v navrhovaném nařízení plně zohledňuje potřeba chránit oprávněná očekávání a stávající investice, a neohroží se proto právo vlastnit a užívat zákonně nabytý majetek. Tento nástroj umožní členským státům snížit rizika spojená s výpadky plynu a výsledným nárůstem cen energie, jež by jinak měly zásadní dopad na hospodářství a společnost. Zaručením toho, aby dodavatelům, kteří jsou povinni prodávat elektřinu pod úrovní nákladů, byla poskytnuta náhrada, se zajistí, aby tyto osoby nebyly zbaveny svých základních práv, aniž by bylo dotčeno použití pravidel státní podpory.

8. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Tento návrh nevyžaduje další zdroje z rozpočtu EU.

9. DALŠÍ PRVKY

Nepoužije se.

Návrh

NAŘÍZENÍ RADY**o intervenci v mimořádné situaci s cílem řešit vysoké ceny energie**

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 122 odst. 1 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Od září 2021 jsou na trzích s elektřinou pozorovány velmi vysoké ceny. Jak uvedla agentura ACER ve svém posouzení uspořádání velkoobchodního trhu s elektřinou v EU v dubnu 2022¹⁰, je to především důsledek vysoké ceny plynu, který se používá jako vstup k výrobě elektřiny. Elektrárny spalující plyn jsou často zapotřebí k uspokojení poptávky po elektřině, když je během dne poptávka nejvyšší nebo když objemy elektřiny vyrobené jinými technologiemi, jako jsou jaderné, vodní nebo intermitentní obnovitelné zdroje energie, nepostačují k pokrytí poptávky. Eskalace ruské vojenské agrese proti Ukrajině, smluvní straně Energetického společenství, vedla od února 2022 k výraznému poklesu dodávek plynu. Ruská invaze na Ukrajinu rovněž způsobila nejistotu ohledně dodávek dalších komodit, které využívají zařízení na výrobu elektřiny, jako je černé uhlí a ropa. To vedlo k dalšímu výraznému zvýšení a ke kolísání cen elektřiny.
- (2) Nedávné podstatně nižší úrovně dodávek plynu a častější přerušování dodávek plynu z Ruska naznačují závažné riziko, že v blízké budoucnosti může dojít k úplnému zastavení ruských dodávek plynu. Aby se zvýšila bezpečnost dodávek energie v Unii, přijala Rada nařízení (EU) 2022/1369¹¹, které stanoví pro letošní zimu dobrovolné snížení poptávky po zemním plynu o 15 % a umožňuje Radě vyhlásit výstrahu na úrovni Unie týkající se bezpečnosti dodávek, přičemž v takovém případě by se snížení poptávky po plynu stalo povinným.
- (3) Mimořádně vysoké teploty zaznamenané v létě 2022 zároveň zvýšily poptávku po elektřině pro chlazení a tlak na výrobu elektřiny, zatímco výroba elektřiny pomocí určitých technologií byla v důsledku technických okolností a podmínek závislých na počasí výrazně pod historickou úrovní. Bylo to způsobeno zejména mimořádným suchem, které vedlo i) v různých členských státech k nedostatečné výrobě elektřiny v jaderných elektrárnách v důsledku nedostatku chladicí vody, ii) k nedostatečné výrobě hydroelektrické energie a iii) k nízké hladině vody ve velkých řekách, což nepříznivě

¹⁰

https://acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER's%2520Final%2520Assessment%2520of%2520the%2520EU%2520Wholesale%2520Electricity%2520Market%2520Design.pdf

¹¹ Nařízení Rady (EU) 2022/1369 ze dne 5. srpna 2022 o koordinovaných opatřeních ke snížení poptávky po plynu (Úř. věst. L 206, 8.8.2022, s. 1).

ovlivnilo přepravu komodit používaných jako vstupní palivo pro výrobu. Tato bezprecedentní situace znamená, že objemy elektřiny vyrobené v elektrárnách spalujících plyn zůstávají trvale vysoké a to přispívá k výjimečným a abnormálně vysokým velkoobchodním cenám elektřiny. Navzdory omezené dostupnosti výrobních kapacit v některých členských státech pomohly výměny elektřiny mezi členskými státy zabránit incidentům v oblasti bezpečnosti dodávek a přispěly ke zmírnění kolísání cen na trzích EU, čímž posílily odolnost jednotlivých členských států vůči cenovým šokům.

- (4) Prudký nárůst cen na velkoobchodních trzích s elektřinou vedl k prudkému zvýšení maloobchodních cen elektřiny a očekává se, že růst bude pokračovat i před příštím otopným obdobím a postupně se dotkne většiny spotřebitelských smluv. Prudký nárůst cen plynu a výsledná poptávka po alternativních palivech rovněž vedly ke zvýšení cen dalších komodit, jako jsou ceny ropy a uhlí.
- (5) Současná energetická krize negativně ovlivnila všechny členské státy, i když v různé míře. Prudký nárůst cen energií významně přispívá k celkové inflaci v eurozóně a zpomaluje hospodářský růst v Unii.
- (6) Proto je nutná rychlá a koordinovaná reakce. Zavedení nástroje pro mimořádné situace by umožnilo dočasně zmírnit riziko, že ceny elektřiny a náklady na elektřinu pro konečné zákazníky dosáhnou ještě méně udržitelné úrovně a že členské státy přijmou nekoordinovaná vnitrostátní opatření, která by mohla ohrozit bezpečnost dodávek na úrovni Unie a představovat další zátěž pro průmysl a odběratele v Unii. V duchu solidarity mezi členskými státy je během příští zimní sezóny 2022–23 zapotřebí koordinovaného úsilí členských států s cílem zmírnit dopad vysokých cen energie a zajistit, aby současná krize nevedla k trvalému poškození odběratelů a hospodářství, a zároveň zachovat udržitelné veřejné finance.
- (7) Stávající přerušování dodávek plynu, snížená dostupnost některých elektráren a z toho vyplývající dopad na ceny plynu a elektřiny představují vážné obtíže v zásobování energetickými produkty v případě plynu a elektřiny ve smyslu čl. 122 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie. Existuje vážné riziko, že by se situace mohla v nadcházející zimní sezóně dále zhoršovat v případě dalších přerušování dodávek plynu a chladného zimního období, které by zvýšilo poptávku po plynu a elektřině. Toto další zhoršení by mohlo vést k většímu tlaku na růst cen plynu a jiných energetických komodit, což by mělo dopad na ceny elektřiny.
- (8) K řešení prudkého nárůstu cen elektřiny a jejich dopadu na domácnosti a průmysl je zapotřebí jednotná a dobře koordinovaná reakce v celé Unii. Nekoordinovaná vnitrostátní opatření by mohla ovlivnit fungování vnitřního trhu s energií, ohrozit bezpečnost dodávek a vést k dalšímu zvyšování cen v členských státech nejvíce postižených krizí. Zajištění integrity vnitřního trhu s elektřinou má proto zásadní význam pro zachování a posílení nezbytné solidarity mezi členskými státy.
- (9) I když některé členské státy mohou být účinkům přerušování ruských dodávek plynu a výsledného zvýšení cen vystaveny více než jiné, mohou všechny členské státy přispět k omezení hospodářských škod způsobených tímto přerušením vhodnými opatřeními ke snížení poptávky. Snížení poptávky po elektřině na vnitrostátní úrovni může mít pozitivní dopad na ceny elektřiny v celé Unii, neboť trhy s elektřinou jsou propojeny a úspory v jednom členském státě jsou tak přínosné i pro jiné členské státy.
- (10) Nekoordinované stropy příjmů z elektřiny vyrobené výrobcí s nižšími mezními náklady, jako jsou výrobci elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, jaderné energie a

lignitu (výrobci elektřiny z inframarginálních zdrojů), mohou vést k podstatným narušením mezi výrobci v Unii, neboť výrobci soutěží v celé EU na propojeném trhu s elektřinou. Tomuto narušení zabrání závazek ke společnému celounijnímu stropu pro nadměrné příjmy. Kromě toho ne všechny členské státy mohou podporovat odběratele ve stejném rozsahu z důvodu omezených finančních zdrojů, zatímco současně někteří výrobci elektřiny mohou mít i nadále značné nadměrné příjmy. Díky solidaritě mezi členskými státy prostřednictvím jednotného stropu pro příjmy z technologií výroby elektřiny z inframarginálních zdrojů se budou generovat příjmy pro členské státy, které budou moci financovat opatření na podporu konečných odběratelů elektřiny, jako jsou domácnosti, malé a střední podniky a energeticky náročná průmyslová odvětví, a zároveň se zachovají cenové signály na trzích v celé Evropě i přeshraniční obchod.

- (11) S ohledem na extrémní nárůst maloobchodních cen plynu a elektřiny jsou na ochranu maloobchodních odběratelů obzvláště důležité zásahy států. Dopad nedostatku dodávek plynu na ceny elektřiny, jakož i možnosti financování podpůrných opatření ze státního rozpočtu se však v jednotlivých členských státech liší. Pokud by tyto odběratele a dodavatele mohly chránit pouze některé členské státy s dostatečnými zdroji, vedlo by to k vážnému narušení vnitřního trhu. Jednotná povinnost, která spočívá v přenosu nadměrných příjmů na konečné zákazníky, umožňuje všem členským státům chránit jejich odběratele. Pozitivní vliv na ceny energií bude mít pozitivní dopad na propojený trh EU a pomůže rovněž tlumit míru inflace. V duchu solidarity budou mít proto vnitrostátní opatření v propojeném hospodářství Unie pozitivní účinek i v jiných členských státech.
- (12) Opatření spočívající v solidárním příspěvku pro společnosti činné v odvětví fosilních paliv, jako jsou ropa, zemní plyn, uhlí a rafinérie, je výjimečné a přísně dočasné. Za současné situace se zdá vhodné, aby byla na úrovni Unie přijata opatření ke zmírnění přímých hospodářských dopadů rostoucích cen energie na rozpočty orgánů veřejné správy, odběratele a společnosti v celé Unii.
- (13) Solidární příspěvek je vhodným prostředkem k řešení nadměrných zisků v důsledku nepředvídatelných okolností. Tyto zisky neodpovídají žádnému obvyklému zisku, který by tyto subjekty očekávaly nebo mohly očekávat za běžných okolností, pokud by na trzích s energií nedošlo k nepředvídatelným událostem. Zavedení solidárního příspěvku představuje proto společné a koordinované opatření, které v duchu solidarity generuje pro vnitrostátní orgány dodatečné příjmy, aby mohly poskytnout finanční podporu domácnostem a společnostem, které jsou těžce postiženy prudce se zvyšujícími cenami energie, a zároveň zajišťuje rovné podmínky v celé Unii a na vnitřním trhu. Mělo by být uplatňováno souběžně s běžnými daněmi z příjmů právnických osob, které jednotlivé členské státy vybírají od dotčených společností.
- (14) Aby byla zajištěna soudržnost napříč oblastmi energetické politiky, měla by opatření fungovat jako vzájemně provázaný balíček a navzájem se posilovat. Všechny členské státy by měly mít možnost cíleně podporovat odběratele prostřednictvím přebytečných příjmů vyplývajících ze zastropování tržních příjmů u výroby elektřiny z inframarginálních zdrojů, a to snížením poptávky po elektřině, což přispívá ke snížení cen energie, a prostřednictvím výnosů ze solidárního příspěvku uloženého společnostem činným v odvětví fosilních paliv, jako jsou ropa, plyn, uhlí a rafinérie. Nižší poptávka by zároveň měla mít pozitivní účinky, pokud jde o snížení rizik pro bezpečnost dodávek, v souladu s cíli směrnice (EU) 2019/944.
- (15) Členské státy by měly proto usilovat o snížení hrubé spotřeby elektřiny ze strany všech odběratelů, včetně těch, kteří dosud nejsou vybaveni inteligentními měřicími

systemy ani zařízeními, která jim umožní monitorovat jejich spotřebu během konkrétních hodin dne.

- (16) Aby byly zachovány zásoby paliva pro výrobu elektřiny a aby se konkrétně cílilo na nejdražší hodiny spotřeby elektřiny, kdy má výroba elektřiny z plynu obzvláště významný dopad na marginální cenu, měl by každý členský stát snížit svou hrubou spotřebu elektřiny během určitých hodin s nejvyššími cenami.
- (17) Na základě typického profilu spotřeby elektrické energie v době špičky by závazný cíl ve výši 5 % během hodin s nejvyššími cenami zajistil, aby se členské státy zaměřily konkrétněji na spotřebitele, kteří mohou být flexibilní a mohou nabídnout snížení poptávky na hodinovém základě, a to i prostřednictvím agregátorů. Aktivní snížení poptávky po elektřině během vybraných hodin alespoň o 5 % by proto mělo vést ke snížení spotřeby plynu a plynulejšímu rozdělení poptávky mezi hodiny, což by mělo dopad na hodinové tržní ceny.
- (18) Členské státy by měly mít možnost zvolit si vhodná opatření k dosažení cílů snížení poptávky, aby mohly zohlednit vnitrostátní specifika. Při navrhování opatření ke snížení poptávky po elektřině by členské státy měly zajistit, aby tato opatření byla navržena tak, aby neohrozila cíle Unie v oblasti elektrifikace stanovené ve sdělení „Cesta ke klimaticky neutrálnímu hospodářství: Strategie EU pro integraci energetického systému“. Elektrifikace je klíčem ke snížení závislosti EU na fosilních palivech a k zajištění dlouhodobé strategické autonomie Evropské unie, neboť vede k omezení rozsahu této energetické krize a k předcházení budoucím energetickým krizím. Opatření ke snížení hrubé spotřeby elektřiny by mohla zahrnovat vnitrostátní osvětové kampaně, zveřejňování cílených informací o předpokládané situaci v elektroenergetické soustavě, regulační opatření omezující jinou než nezbytnou spotřebu energie a cílené pobídky ke snížení spotřeby elektřiny.
- (19) Při určování vhodných opatření ke snížení poptávky v hodinách s nejvyššími cenami by členské státy měly zvážit zejména tržní nástroje, jako jsou aukce nebo systémy nabídkových řízení, jejichž prostřednictvím mohou motivovat ke snižování spotřeby hospodářsky efektivním způsobem. V zájmu zajištění účinnosti a rychlého provádění by členské státy mohly využít stávajících iniciativ a rozšířit stávající systémy, aby došlo k odezvě na straně poptávky. Opatření přijatá na vnitrostátní úrovni by rovněž mohla zahrnovat finanční pobídky nebo kompenzace pro dotčené účastníky trhu, pokud je kromě očekávané běžné spotřeby dosaženo hmatatelného snížení poptávky.
- (20) Aby pomohla členským státům s dosažením nezbytného snížení poptávky stanoveného v tomto nařízení a poskytla jim příslušné pokyny, je Komise připravena usnadnit sdílení osvědčených postupů mezi členskými státy.
- (21) Vzhledem k mimořádnému, náhlému a prudkému nárůstu cen elektřiny a bezprostřednímu riziku jejich dalšího zvyšování je nezbytné, aby členské státy okamžitě zavedly opatření nezbytná k dosažení snížení hrubé spotřeby elektřiny, která usnadní rychlé snižování cen a minimalizují využívání fosilních paliv.
- (22) Na denním velkoobchodním trhu se nejdříve prodává elektřina z nejméně drahých elektráren, ale cena pro všechny účastníky trhu je stanovena podle poslední elektrárny potřebné k pokrytí poptávky, tj. s nejvyššími mezními náklady, když se trh zúčuje. Nedávný prudký nárůst cen plynu a černého uhlí se promítl do výjimečného a trvalého zvýšení cen, za něž zařízení na výrobu elektřiny z plynu a uhlí nabízejí cenu na denním velkoobchodním trhu. To obratem vedlo k mimořádně vysokým cenám na

denním trhu v celé Unii, neboť se často jedná o elektrárny s nejvyššími mezními náklady potřebné k pokrytí poptávky po elektřině.

- (23) Vzhledem k úloze ceny na denním trhu jakožto referenční ceny pro další velkoobchodní trhy s elektřinou a ke skutečnosti, že zúčtovací cenu dostávají všichni účastníci trhu, zaznamenávaly technologie s výrazně nižšími mezními náklady od ruské invaze na Ukrajinu v únoru 2022 trvale vysoké příjmy, které značně převýšily jejich očekávání při rozhodování o investici.
- (24) V situaci, kdy jsou spotřebitelé vystaveni extrémně vysokým cenám, které rovněž poškozují hospodářství Unie, je nezbytné dočasně omezit mimořádné tržní příjmy výrobců s nižšími mezními náklady tím, že se zavede strop pro tyto tržní příjmy, jichž bylo dosaženo prodejem elektřiny v Unii.
- (25) Úroveň, na níž je stanoven strop příjmů, by neměla ohrozit schopnost výrobců, na něž se vztahuje, včetně výrobců energie z obnovitelných zdrojů, získat zpět své investiční a provozní náklady, a měla by zachovat a stimulovat budoucí investice do kapacity potřebné pro dekarbonizovanou a spolehlivou elektroenergetickou soustavu. Jednotný strop příjmů v celé Unii je nezbytný pro zachování fungování vnitřního trhu s elektřinou, neboť udržuje cenovou soutěž mezi výrobci elektřiny založenou na různých technologiích, zejména pokud jde o obnovitelné zdroje energie.
- (26) Zatímco příležitostná a krátkodobá maxima cen lze považovat za běžný rys trhu s elektřinou a mohou být užitečná pro některé investory při oživení jejich výrobních investic, extrémní a trvalý nárůst cen pozorovaný od února 2022 se od běžné tržní situace s občasnými maximy cen výrazně liší. Strop by proto neměl být stanoven pod přiměřenými očekáváními účastníků trhu, pokud jde o průměrnou úroveň cen elektřiny v hodinách, během nichž byla poptávka po elektřině nejvyšší, a to před invazí Ruska na Ukrajinu. V posledních desetiletích se až do února 2022 výrazně a soustavně počítalo s průměrnými nejvyššími cenami na velkoobchodním trhu s elektřinou pod 180 EUR za MWh v celé Unii, a to navzdory rozdílům v cenách elektřiny mezi regiony v Unii. Vzhledem k tomu, že počáteční investiční rozhodnutí účastníků trhu bylo přijato na základě očekávání, že ceny budou v průměru nižší než tato úroveň v době špičky, stanovení stropu ve výši 180 EUR/MWh představuje úroveň výrazně vyšší, než byla tato původní očekávání trhu. Protože je ponecháno rozpětí k ceně, kterou by investoři mohli rozumně očekávat, je nezbytné zajistit, aby strop příjmů neodporoval počátečnímu posouzení ziskovosti investic.
- (27) Strop ve výši 180 EUR na MWh je navíc, včetně přiměřené marže, stále vyšší než stávající celkové měrné náklady na výrobu energie u všech příslušných výrobních technologií, takže výrobcům, na něž se vztahuje, dovoluje pokrýt investice i provozní náklady. Vzhledem k tomu, že výpočet, který byl v tomto návrhu zvolen, ponechává mezi přiměřenými celkovými měrnými náklady na výrobu energie a stropem příjmů značnou rezervu, nelze očekávat, že by strop narušil investice do nových infrastrukturních kapacit.
- (28) Aby se zabránilo významnému dopadu na původní očekávanou ziskovost projektu, měly by být zastropeny spíše tržní příjmy než celkové příjmy z výroby (včetně dalších potenciálních zdrojů příjmů, jako je například výkupní prémie). Bez ohledu na smluvní formu, v níž může obchod s elektřinou probíhat, by měly být zastropeny pouze realizované tržní příjmy. Takový přístup je nutný proto, aby nedošlo k poškození výrobců, kteří ze současných vysokých cen elektřiny nemají prospěch, protože své příjmy zajistili proti výkyvům na velkoobchodním trhu s elektřinou. Proto by se na ně použití stropu nevztahovalo v rozsahu, v jakém stávající nebo budoucí

smluvní závazky, například smlouvy o nákupu energie z obnovitelných zdrojů a jiné druhy smluv o nákupu elektřiny nebo forwardová zajištění, vedou k tržním příjmům z výroby elektřiny až do výše stropu.

- (29) Opatření zavádějící strop příjmů by proto nemělo účastníky trhu odrazovat od uzavírání smluv o nákupu energie z obnovitelných zdrojů. Vzhledem k tomu, že tyto smlouvy představují přímý přínos pro konečné spotřebitele, měly by je členské státy nadále podporovat a využívat přitom doporučení Komise ze dne 18. května 2022 o urychlení postupů udělování povolení pro projekty v oblasti energie z obnovitelných zdrojů a usnadnění smluv o nákupu elektřiny spolu s postupy uvedenými v pokynech v kapitole II přílohy tohoto doporučení.
- (30) Jednotné zastropení příjmů v celé Unii je nezbytné proto, aby bylo zachováno fungování vnitřního trhu s elektřinou pokračováním cenové soutěže mezi výrobci, kteří elektřinu vyrábějí pomocí různých technologií, a to především v případě výroby z obnovitelných zdrojů.
- (31) Přestože je možné, že by bylo účinnější uplatnit strop příjmů v okamžiku vypořádání transakcí, nemuselo by to být vždy proveditelné, například kvůli rozdílům ve způsobu organizace velkoobchodních trhů s elektřinou v jednotlivých členských státech a v různých časových rámcích. S cílem zohlednit vnitrostátní specifika a usnadnit uplatňování stropu příjmů na vnitrostátní úrovni by členské státy měly mít možnost rozhodnout, zda budou strop uplatňovat v okamžiku vypořádání výměny elektřiny, nebo později.
- (32) Vzhledem k tomu, že skladba výroby a nákladová struktura zařízení na výrobu elektřiny se v jednotlivých členských státech značně liší, měla by být členským státům ponechána možnost omezit příjmy výrobců dalšími opatřeními, jsou-li tato opatření slučitelná s právem Unie.
- (33) Zastropení příjmů by se mělo týkat technologií, jejichž mezní náklady jsou nižší než stanovený strop, tedy například větrné, solární nebo jaderné energie.
- (34) Zastropení by se nemělo týkat technologií s vysokými mezními náklady, které souvisejí s cenou vstupu nezbytného k výrobě elektřiny, tedy například plynových a uhelných elektráren, neboť jejich provozní náklady by byly výrazně nad úrovní stropu a uplatnění stropu by ohrozilo jejich ekonomickou životaschopnost. Aby byly zachovány pobídky k celkovému snížení spotřeby plynu, nemělo by se zastropení příjmů vztahovat ani na technologie, které přímo konkurují plynovým elektrárnám, aby se elektroenergetické soustavě zajistila flexibilita a nabídky na trhu s elektřinou na základě nákladů příležitostí, jako jsou odezva na straně poptávky a skladování.
- (35) Zastropení příjmů by se nemělo týkat technologií, které jako vstup využívají náhražky zemního plynu, například biometan, aby nebyla ohrožena přeměna stávajících plynových elektráren, která je v souladu s cíli REPowerEU.
- (36) V zájmu zachování pobídek pro rozvoj inovativních technologií by se zastropení nemělo týkat demonstračních projektů.
- (37) V některých členských státech jsou příjmy některých výrobců již omezeny státními opatřeními, jako jsou výkupní ceny a dvousměrné rozdílové smlouvy. Tito výrobci tedy nevydělávají na nedávném prudkém nárůstu cen elektřiny. Proto by stávající výrobci, kteří podléhají tomuto typu státních opatření, měli být ze zastropení příjmů vyloučeni. Jakékoli nové opatření by mělo být v souladu se zásadami vnitřního trhu, nemělo by omezovat přeshraniční obchod a nemělo by vést ke zvýšení spotřeby plynu.

- (38) Vzhledem k tomu, že z důvodů, které souvisejí se závislostí na dovozu elektřiny z jiných zemí, nemohou všechny členské státy prostřednictvím zastropení příjmů poskytnout konečným odběratelům stejně rozsáhlou podporu, je nezbytné, aby členské státy, jejichž čistý dovoz elektřiny se rovná nebo převyšuje 100 %, mohly v duchu solidarity uzavírat se státem, který je největším vývozcem, dohody o sdílení nadměrných příjmů. Takové dohody o solidaritě se také podporují zejména v případech, kdy je potřeba zohlednit nevyvážené obchodní vztahy.
- (39) Obchodní postupy i regulační rámec v odvětví elektřiny se výrazně liší od postupů a rámce v odvětví fosilních paliv. Vzhledem k tomu, že cílem zastropení je napodobit tržní výsledek, který by výrobci mohli očekávat, pokud by globální dodavatelské řetězce fungovaly normálně, tedy bez narušení dodávek plynu od února 2022, je nezbytné, aby se opatření týkající se výrobců elektřiny vztahovalo na příjmy plynoucí z výroby elektřiny. Naopak dočasný solidární příspěvek se zaměřuje na ziskovost podniků působících v odvětví ropy, zemního plynu, uhlí a rafinérií, která se ve srovnání s předchozími roky výrazně zvýšila, a proto je nezbytné, aby se vztahoval na jejich zisky.
- (40) Členské státy by měly zajistit, aby nadměrné příjmy plynoucí z uplatňování stropu v odvětví elektřiny byly přeneseny na konečné odběratele elektřiny s cílem zmírnit dopad výjimečně vysokých cen elektřiny. Nadměrné příjmy by měly být přeneseny na zákazníky, včetně domácností i podniků, kteří jsou obzvláště silně zasaženi vysokými cenami elektřiny. Pokud by navrhovaná opatření nebyla přijata, hrozilo by, že zdroje na ochranu svých spotřebitelů budou mít pouze bohatší členské státy, což by vedlo k vážnému narušení vnitřního trhu.
- (41) Příjmy plynoucí z uplatnění stropu pomohou členským státům financovat taková opatření, jako jsou převody příjmů, slevy na fakturách, kompenzace dodavatelů za dodávky pod úrovní nákladů, ale i investice vedoucí ke strukturálnímu snížení spotřeby, a to především elektřiny vyrobené z fosilních paliv. V případě podpory jiných odběratelů než domácností by tito odběratelé měli usilovat o investice do dekarbonizačních technologií, včetně energií z obnovitelných zdrojů, například prostřednictvím dohody o nákupu energie nebo přímých investic do výroby energie z obnovitelných zdrojů, nebo investovat do energetické účinnosti.
- (42) Veřejné zásahy do stanovování cen za dodávky elektřiny v zásadě představují opatření narušující trh. Tyto zásahy proto mohou být prováděny pouze jako závazky veřejné služby a podléhají zvláštním podmínkám. Na základě směrnice (EU) č. 944/2019 jsou v současné době povoleny regulované ceny pro domácnosti a mikropodniky a jsou rovněž povoleny ceny pod úrovní nákladů pro energeticky chudé a zranitelné zákazníky. V situaci současného výjimečného nárůstu cen elektřiny by však měl být soubor opatření, která mají členské státy na podporu spotřebitelů k dispozici, dočasně rozšířen, a to poskytnutím možnosti rozšířit regulované ceny na malé a střední podniky a povolením regulovaných cen pod úrovní nákladů. Toto rozšíření by mohlo být financováno prostředky plynoucími ze zastropení příjmů.
- (43) Je důležité, aby regulované maloobchodní ceny, které jsou pod úrovní nákladů, nevedly k diskriminaci mezi dodavateli nebo aby kvůli nim dodavatelům nevznikaly nespravedlivé náklady. Dodavatelé by proto měli být za náklady, které jim vznikají v souvislosti s dodávkami za regulované ceny spravedlivě odměňováni, aniž by bylo dotčeno použití pravidel státní podpory. Náklady na regulované ceny, které jsou pod úrovní nákladů, by měly být financovány z příjmů plynoucích ze zastropení příjmů. Aby se zabránilo tomu, že tato opatření zvýší poptávku po elektřině, ale aby bylo

zároveň možné uspokojit energetické potřeby spotřebitelů, měly by regulované ceny, které jsou pod úrovní nákladů, pokrývat pouze omezený objem spotřeby.

- (44) Podniky z EU a stálé provozovny, které uskutečňují alespoň 75 % svého obratu v odvětví ropy, zemního plynu, uhlí a rafinérií, v důsledku náhlých a nepředvídatelných okolností, mezi něž patří válka, snížená nabídka energie a nárůst poptávky kvůli rekordně vysokým teplotám, dosáhly velkého nárůstu zisků, aniž by podstatně změnilly svou strukturu nákladů a zvýšily investice.
- (45) Dočasný solidární příspěvek by měl fungovat jako přerozdělovací opatření, které by zajistilo, aby takové podniky, které v důsledku neočekávaných okolností zaznamenaly nadměrné zisky, úměrně přispěly ke zmírnění energetické krize na vnitřním trhu.
- (46) Základem pro výpočet dočasného solidárního příspěvku jsou zdanitelné zisky podniků a stálých provozoven v ropném, plynárenském, uhelném a rafinérském odvětví s daňovým rezidentstvím v EU podle dvoustranných smluv nebo vnitrostátních daňových předpisů členských států za zdaňovací rok počínající dnem 1. ledna 2022 nebo později. Členské státy, které zdaňují pouze rozdělené zisky společností, by měly dočasný solidární příspěvek uplatnit na vypočtené zisky bez ohledu na jejich rozdělení. Účetní období se určuje podle platných pravidel daných vnitrostátními právními předpisy členských států.
- (47) Solidárnímu příspěvku by měly podléhat pouze takové zisky z roku 2022, které ve srovnání s průměrnými zdanitelnými zisky dosaženými ve třech zdaňovacích letech začínajících 1. ledna 2019 nebo později představují nárůst o více než 20 %.
- (48) Tento přístup zajistí, aby část ziskového rozpětí, která neplyne z nepředvídatelného vývoje na trzích s energií kvůli probíhající nezákonné válce na Ukrajině, mohla být dotčenými podniky a stálými provozovnami využita k budoucím investicím nebo k zajištění jejich finanční stability během probíhající energetické krize, a to i v energeticky náročném průmyslu. Tento přístup ke stanovení základu pro výpočet zajišťuje přiměřenost solidárního příspěvku v různých členských státech. Zároveň tento přístup spočívající ve stanovení minimální sazby zajišťuje, že je solidární příspěvek spravedlivý a přiměřený. Členské státy mají i nadále možnost uplatňovat vyšší sazbu, pokud již před vstupem tohoto nařízení v platnost zavedly solidární příspěvek, odvod nebo zdanění nadměrných zdanitelných zisků energetických podniků spadajících do oblasti působnosti tohoto nařízení, které tuto sazbu ve výši 33 % překračují. Tyto členské státy tedy mohou zachovat sazbu, které dávají přednost a kterou považují za přijatelnou a přiměřenou podle svých vnitrostátních právních systémů.
- (49) Solidární příspěvek by měl být použit na i) opatření, která poskytnou finanční podporu konečným odběratelům energie, především zranitelným domácnostem, aby jim pomohla zmírnit dopady vysokých cen energie; ii) opatření finanční podpory, která pomohou snížit spotřebu energie; iii) opatření finanční podpory, která budou určena podnikům v energeticky náročných průmyslových odvětvích; iv) opatření finanční podpory na rozvoj energetické autonomie Unie. Členské státy by také měly mít možnost vyčlenit část výnosů z dočasného solidárního příspěvku na společné financování.
- (50) Použití výnosů pro tyto účely odráží výjimečnou povahu solidárního příspěvku jakožto opatření, které má za cíl snížit a zmírnit negativní dopady energetické krize na domácnosti a podniky v celé Unii s cílem chránit jednotný trh a předcházet riziku další roztržičnosti. Rostoucí ceny energií mají dopad na všechny členské státy. Kvůli různé

skladbě zdrojů energie však nejsou všechny členské státy zasaženy stejně a ne všechny mají stejný fiskální prostor pro přijetí nezbytných opatření na ochranu zranitelných domácností a podniků. Bez existence evropského opatření, jakým je solidární příspěvek, by vzniklo vysoké riziko narušení jednotného trhu a jeho dalšího roztržštění, což by vzhledem k integraci trhů s energií a hodnotových řetězců poškodilo všechny členské státy. Řešení energetické chudoby a sociálních důsledků krize, zejména pokud jde o ochranu pracovníků v ohrožených průmyslových odvětvích, je také záležitostí solidarity mezi členskými státy Unie. Aby měl příspěvek solidarity maximální dopad, měly by být jeho výnosy využívány koordinovaně a/nebo prostřednictvím finančních nástrojů EU v duchu solidarity.

- (51) Členské státy by měly opatření finanční podpory zaměřit především na nejzranitelnější domácnosti a podniky, které jsou nejvíce zasaženy mimořádně rychle rostoucími cenami energie. Zachovala by se tak cenová pobídka ke snížení poptávky po energii a úsporám energie. Zaměření na nejzranitelnější domácnosti a domácnosti s omezenou likviditou by navíc mělo pozitivní dopad na celkovou spotřebu (odvrácením nadměrného vytěsňování výdajů na neenergetické zboží) vzhledem k tomu, že u této skupiny domácností existuje velká souvislost mezi příjmy a spotřebou. Výnosy by navíc měly být použity na podporu snižování spotřeby energie. Výnosy by tedy měly být použity například pro účely systémů nabídkových řízení nebo aukcí na snížení poptávky, snížení nákladů konečných odběratelů na nákup energie u určitých objemů spotřeby nebo na podporu investic konečných odběratelů energie, jak zranitelných domácností, tak podniků, do obnovitelných zdrojů energie, energetické účinnosti nebo jiných dekarbonizačních technologií; Výnosy z příspěvku solidarity by měly být rovněž použity na finanční podporu podniků v energeticky náročných průmyslových odvětvích a v oblastech, které na těchto odvětvích závisejí. Náklady podniků v energeticky náročných odvětvích, například v odvětví hnojiv, v důsledku prudkého vývoje cen energie stoupají do nebývalé výše. Opatření finanční podpory by měla být podmíněna investicemi do energie z obnovitelných zdrojů, energetické účinnosti nebo jiných dekarbonizačních technologií. Kromě toho by v souladu s cíli stanovenými ve sdělení o REPowerEU měla být podporována opatření, která pomohou zvýšit autonomii Unie v oblasti energetiky, zejména u projektů s přeshraničním rozměrem.
- (52) Členské státy by se také mohly rozhodnout, že část výnosů ze solidárního příspěvku přidělí na společné financování opatření, která mají snížit negativní dopady energetické krize, včetně podpory na ochranu zaměstnanosti a rekvalifikaci a zvyšování kvalifikace pracovní síly, nebo na podporu investic do energetické účinnosti a energie z obnovitelných zdrojů, a to i do přeshraničních projektů. Aspekt společného financování zahrnuje jak sdílení nákladů na projekty mezi členskými státy, tak financování prostřednictvím nástroje EU z příjmů, které členské státy v duchu solidarity dobrovolně přidělí do rozpočtu EU.
- (53) Pravidelné a účinné sledování a podávání zpráv Komisi má zásadní význam pro posouzení pokroku dosaženého členskými státy při dosahování cílů v oblasti snižování poptávky, provádění stropu příjmů, využívání nadměrných příjmů a uplatňování regulovaných cen.
- (54) Členské státy by měly Komisi podávat zprávy o uplatňování solidárního příspěvku na svém území i o veškerých změnách tohoto příspěvku.
- (55) Členské státy by měly podávat zprávy i o využití výnosů ze solidárního příspěvku. Cílem je zejména zajistit, aby členské státy využívaly výnosy v souladu s použitím stanoveným v tomto nařízení.

- (56) Solidární příspěvek a právní rámec EU, který ho upravuje, by měly mít dočasnou povahu pro vyřešení výjimečné a naléhavé situace, která v Unii vznikla kvůli prudkému nárůstu cen energie. Solidární příspěvek by měl být použitelný na nadměrné zisky vzniklé v roce 2022 a jeho účelem by mělo být řešit a zmírnit negativní dopady probíhající energetické krize na domácnosti a podniky. Uplatnění solidárního příspěvku na celé účetní období umožní vyžít nadměrné zisky z příslušného období ve veřejném zájmu, jímž je zmírnění důsledků energetické krize, a zároveň dotčeným společnostem ponechat vhodnou úroveň zisků.
- (57) Solidární příspěvek by se měl uplatnit pouze ve zdaňovacím roce 2022. Poté, co svůj názor na solidární příspěvek vyjádří členské státy, Komise situaci přezkoumá a do 15. října 2023 předloží Radě zprávu.
- (58) Pokud by měl některý členský stát potíže s uplatňováním nařízení, především dočasného solidárního příspěvku, měl by v takovém případě konzultovat Evropskou komisi v souladu s článkem 4 Smlouvy o Evropské unii.
- (59) Volatilita podkladových cen plynu vytváří problémy pro energetické firmy, které působí na trzích s futures na elektřinu, zejména s ohledem na přístup k vhodnému kolaterálu. Evropská komise ve spolupráci s Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy a Evropským orgánem pro bankovníctví posuzuje otázky související se způsobilostí kolaterálů a marží a vyhodnocuje možné způsoby omezení nadměrné vnitrodenní volatility.
- (60) Opatření tohoto nařízení jsou dále v souladu s doplňkovou a probíhající činností Evropské komise týkající se dlouhodobé podoby trhu, jak bylo oznámeno ve sdělení o krátkodobých intervencích na trhu s energií a dlouhodobém zlepšení uspořádání trhu s elektřinou, které bylo vydáno spolu s plánem REPowerEU dne 18. května 2022.
- (61) Vzhledem k rozsahu energetické krize, míře jejího sociálního, hospodářského a finančního dopadu a potřebě jednat co nejrychleji by toto nařízení mělo vstoupit v platnost co nejdříve, a to prvním dnem po vyhlášení v Úředním věstníku Evropské unie.
- (62) Vzhledem k výjimečné povaze opatření stanovených v tomto nařízení a potřebě uplatňovat je zejména v zimní sezóně 2022–23 by se nařízení mělo použít po dobu jednoho roku od svého vstupu v platnost.
- (63) Jelikož cílů tohoto nařízení nemůže být uspokojivě dosaženo členskými státy, ale spíše jich může být lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje toto nařízení rámec toho, co je nezbytné pro dosažení tohoto cíle.

PŘIJALA TOTO NAŘÍZENÍ:

KAPITOLA I

PŘEDMĚT A DEFINICE

Článek 1

Předmět

Toto nařízení stanoví intervenci v mimořádné situaci ke zmírnění dopadů vysokých cen energie prostřednictvím mimořádných, cílených a časově omezených opatření. Cílem těchto opatření je snížit spotřebu elektřiny, zastropovat tržní příjmy, které někteří výrobci získávají z výroby elektřiny, a cíleně je přerozdělit konečným odběratelům, umožnit členským státům uplatňovat veřejné intervence do stanovování cen za dodávky elektřiny domácnostem a malým a středním podnikům a stanovit pravidla pro dočasný solidární příspěvek pro společnosti a stálé provozovny v EU, které vyvíjejí činnost převážně v odvětví ropy, plynu, uhlí a rafinérií, s cílem přispět k cenové dostupnosti energie pro domácnosti a společnosti.

Článek 2

Definice

Pro účely tohoto nařízení se použijí definice uvedené v článku 2 směrnice (EU) 2019/944 a v článku 2 nařízení (EU) 2019/943. Dále se pro účely tohoto nařízení rozumí:

- 1) „malým a středním podnikem“ podnik ve smyslu článku 2 přílohy doporučení Komise 2003/361/ES¹²;
- 2) „hrubou spotřebou elektřiny“ celkové dodávky elektřiny pro činnosti na území členského státu;
- 3) „referenčním obdobím“ období od 1. listopadu do 31. března v pěti po sobě jdoucích letech předcházejících dni vstupu tohoto nařízení v platnost, počínaje obdobím od 1. listopadu 2017 do 31. března 2018;
- 4) „hodinami s nejvyššími cenami“ denní hodiny, kdy se na základě prognóz provozovatelů přenosových soustav a nominovaných organizátorů trhu s elektřinou očekávají nejvyšší velkoobchodní ceny elektřiny na denním trhu;
- 5) „tržními příjmy“ realizovaný příjem, který výrobce obdrží výměnou za prodej a dodávku elektřiny v Unii, bez ohledu na smluvní formu, v níž k takové výměně dochází, včetně smluv o nákupu energie a dalších zajišťovacích operací proti výkyvům na velkoobchodním trhu s elektřinou, s vyloučením jakékoli podpory poskytované státem;
- 6) „vypořádáním“ platba, která je provedena a přijata mezi protistranami, případně za dodání a příjem elektřiny, při plnění příslušných povinností protistran podle jedné nebo více zúčtovacích transakcí;
- 7) „příslušným orgánem“ orgán ve smyslu čl. 2 bodu 11 nařízení (EU) 2019/941;
- 8) „nadměrnými příjmy“ kladný rozdíl mezi tržními příjmy výrobců na MWh elektřiny a stropem ve výši 180 EUR na MWh elektřiny;
- 9) „odpadem“ jakákoli látka nebo předmět, kterých se držitel zbavuje, má v úmyslu se zbavit nebo se od něho požaduje, aby se jich zbavil, jak jsou definovány v čl. 3 bodě 1 směrnice 2008/98/ES;

¹² Doporučení Komise 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 o definici mikropodniků a malých a středních podniků (Úř. věst. L 124, 20.5.2003, s. 36).

- 10) „čistým dovozem elektřiny“ rozdíl mezi celkovým dovozem elektřiny a celkovým vývozem elektřiny vydělený celkovou hrubou výrobou elektřiny v členském státě v období od 1. ledna 2021 do 31. prosince 2021;
- 11) „zdaňovacím rokem“ daňový rok, kalendářní rok nebo jakékoli jiné období vhodné pro daňové účely, jak je definováno ve vnitrostátních právních předpisech;
- 12) „odběratelem“ velkoobchodní nebo konečný odběratel;
- 13) „konečným odběratelem energie“ zákazník nakupující energii pro vlastní potřebu;
- 14) „konečným odběratelem elektřiny“ zákazník nakupující elektřinu pro vlastní potřebu;
- 15) „režimem podpory“ jakýkoli nástroj, režim nebo mechanismus uplatňovaný členským státem nebo skupinou členských států, který podporuje využívání energie z obnovitelných zdrojů;
- 16) „zárukou původu“ elektronický dokument, který konečnému odběrateli slouží jako důkaz, že daný podíl nebo množství energie byly vyrobeny z obnovitelných zdrojů;
- 17) „činnostmi v odvětví ropy, plynu, uhlí a rafinérií“ jakákoli hospodářská činnost vykonávaná společností nebo stálou provozovnou v EU, která vytváří alespoň 75 % obrátu v oblasti těžby, dobývání, rafinace ropy nebo výroby koksárenských produktů;
- 18) „společností v EU“ společnost členského státu, která je podle daňových právních předpisů tohoto členského státu považována pro daňové účely za rezidenta tohoto členského státu a není podle smlouvy o zamezení dvojího zdanění uzavřené se třetím státem považována pro daňové účely za daňového rezidenta mimo Unii;
- 19) „stálou provozovnou“ trvale umístěné místo podnikání, jež se nachází v členském státě a jehož prostřednictvím je zcela nebo zčásti vykonávána činnost společnosti z jiného státu, pokud zisky z tohoto místa podnikání podléhají dani v členském státě, v němž se nachází, podle příslušné dvoustranné smlouvy o zdanění, nebo neexistuje-li taková smlouva, podle vnitrostátních právních předpisů;
- 20) „nadměrnými zisky“ zdanitelné zisky dosažené z činností prováděných na úrovni společností nebo stálých provozoven v odvětví ropy, plynu, uhlí a rafinérií, které přesahují 20 % zvýšení průměrného zisku ze předchozí tři daňové roky;
- 21) „solidárním příspěvkem“ dočasné opatření, jehož cílem je řešit nadměrné zisky podniků v EU a stálých provozoven působících v odvětví ropy, plynu, uhlí a rafinérií, které má zmírnit mimořádný vývoj cen na trzích s energií pro členské státy, spotřebitele a společnosti.

KAPITOLA II

OPATŘENÍ TÝKAJÍCÍ SE TRHU S ELEKTRINOU

Oddíl 1

Snížení poptávky

Článek 3

Snížení hrubé spotřeby elektřiny

Členské státy by měly usilovat o zavedení opatření ke snížení své celkové měsíční hrubé spotřeby elektřiny o 10 % ve srovnání s průměrnou hrubou spotřebou elektřiny v odpovídajících měsících referenčního období.

Článek 4

Snížení hrubé spotřeby elektřiny v hodinách s nejvyššími cenami

1. Každý členský stát určí pro každý měsíc hodiny s nejvyššími cenami, které odpovídají minimálně 10 % všech hodin v měsíci.
2. Každý členský stát sníží během zjištěných hodin s nejvyššími cenami svou hrubou spotřebu elektřiny. Za každý měsíc musí snížení dosažené během určených hodin s nejvyššími cenami dosáhnout v průměru nejméně 5 % za hodinu. Cíl snížení se vypočítá jako rozdíl mezi skutečnou hrubou spotřebou elektřiny během určených hodin s nejvyššími cenami a hrubou spotřebou elektřiny, kterou předpovídají provozovatelé přenosových soustav, aniž by byl zohledněn účinek opatření zavedených k dosažení cíle stanoveného v tomto článku.

Článek 5

Opatření k dosažení snížení poptávky

1. Členské státy si mohou ke snížení hrubé spotřeby elektřiny za účelem splnění cílů stanovených v člancích 3 a 4 zvolit vhodná opatření. Tato opatření musí být jasně definovaná, transparentní, přiměřená, nediskriminační a ověřitelná a zejména:
 - a) musí být tržní, s náhradou, stanovenou případně v otevřeném soutěžním řízení, včetně nabídkových řízení, v nichž úspěšní uchazeči obdrží kompenzaci;
 - b) musí zahrnovat finanční kompenzaci pouze tehdy, je-li taková kompenzace vyplácena za dodatečnou elektřinu, která ve srovnání s očekávanou spotřebou v dotčené hodině bez nabídkového řízení nebyla spotřebována;
 - c) nesmí vést k nepřiměřenému narušení hospodářské soutěže nebo řádného fungování vnitřního trhu s elektřinou;
 - d) nesmí se neodůvodněně omezovat na konkrétní odběratele nebo skupiny odběratelů, včetně agregátorů, v souladu s článkem 17 směrnice (EU) 2019/944;
 - e) nesmí nepatřičně bránit procesu nahrazování technologií využívajících fosilní paliva technologiemi využívajícími elektřinu.

Oddíl 2

Strop pro tržní příjmy a rozdělování nadměrných příjmů konečným odběratelům

Článek 6

Povinný strop pro tržní příjmy

1. Tržní příjmy výrobců získané z výroby elektřiny ze zdrojů uvedených v čl. 7 odst. 1 jsou omezeny na nejvýše 180 EUR na MWh vyrobené elektřiny.
2. Členské státy zajistí, aby se strop zaměřil na veškeré tržní příjmy výrobců bez ohledu na tržní časový rámec, v němž se transakce uskutečňuje, a na to, zda je s elektřinou obchodováno dvoustranně nebo na centralizovaném trhu.
3. Členské státy rozhodnou, zda uplatní strop na příjmy při vypořádání výměny energie nebo později.
4. Aniž je dotčen odstavec 1, mohou členské státy zachovat nebo zavést opatření, která dále omezují tržní příjmy výrobců, pokud jsou tato opatření přiměřená a nediskriminační, neohrožují investiční signály, zajišťují pokrytí investičních nákladů, nenarušují fungování velkoobchodních trhů s elektřinou a jsou slučitelná s právem Unie.

Článek 7

Uplatnění stropu pro tržní příjmy na výrobce elektřiny

1. Povinnost uvedená v článku 6 se vztahuje na tržní příjmy získané z prodeje elektřiny vyrobené z těchto zdrojů:
 - a) větrná energie;
 - b) solární energie (termální a fotovoltaická);
 - c) geotermální energie;
 - d) vodní energie bez zásobníku;
 - e) paliva z biomasy (paliva z pevné nebo plyné biomasy), s výjimkou biomethanu;
 - f) odpady;
 - g) jaderná energie;
 - h) lignit;
 - i) surová ropa a jiné ropné produkty.
2. Strop stanovený v čl. 6 odst. 1 se nevztahuje na demonstrační projekty ani na výrobce, jejichž příjmy na MWh vyrobené elektřiny jsou již omezeny v důsledku státních opatření.
3. Členské státy mohou, zejména v případech, kdy použití stropu stanoveného v čl. 6 odst. 1 vede k významné administrativní zátěži, rozhodnout, že se strop nevztahuje na výrobce vyrábějící elektřinu pomocí výrobních zařízení s instalovaným výkonem nejvýše 20 kW.

Článek 8

Pobídky pro smlouvy o nákupu energie z obnovitelných zdrojů

1. V rámci tohoto nařízení členské státy urychleně odstraní veškeré neodůvodněné administrativní nebo tržní překážky smluv o nákupu energie z obnovitelných zdrojů. Přijmou opatření k urychlení zavádění smluv o nákupu energie z obnovitelných zdrojů, zejména malými a středními podniky.
2. Členské státy navrhnou, naplánují a zavedou režimy podpory a záruky původu tak, aby byly slučitelné se smlouvami o nákupu energie z obnovitelných zdrojů, doplňovaly je a umožňovaly je.

Článek 9

Rozdělení nadměrných příjmů

1. Členské státy zajistí, aby veškeré nadměrné příjmy plynoucí z uplatnění stropu tržních příjmů byly použity na financování opatření na podporu konečných odběratelů elektřiny, která cíleně zmírňují dopad vysokých cen elektřiny na tyto odběratele.
2. Opatření uvedená v odstavci 1 musí být jasně definovaná, transparentní, přiměřená, nediskriminační a ověřitelná a nesmí být v rozporu s povinností snížit hrubou spotřebu elektřiny uvedenou v člácích 3 a 4.
3. Opatření uvedená v odstavci 1 mohou například zahrnovat:
 - a) poskytnutí finanční kompenzace konečným odběratelům elektřiny za snížení jejich spotřeby elektřiny, a to i prostřednictvím aukcí na snížení poptávky nebo nabídkových řízení;
 - b) přímé převody konečným odběratelům elektřiny;
 - c) kompenzaci dodavatelům, kteří po intervenci státu do stanovování cen podle článku 12 musí dodávat elektřinu odběratelům za cenu nižší, než jsou náklady;
 - d) snížení nákladů konečných odběratelů elektřiny na nákup omezeného objemu spotřebované elektřiny;
 - e) podporu investic konečných odběratelů elektřiny do dekarbonizačních technologií, obnovitelných zdrojů a investic do energetické účinnosti.

Článek 10

Smlouvy mezi členskými státy

V situacích, kdy je čistý dovoz elektřiny členského státu roven 100 % nebo vyšší, uzavře dovážející členský stát s hlavní vyvážející zemí do 1. prosince 2022 smlouvu o rozdělení nadměrných příjmů. Tyto dohody mohou v duchu solidarity uzavřít všechny členské státy.

Oddíl 3

Opatření v oblasti maloobchodu

Článek 11

Dočasné rozšíření veřejných intervencí do stanovování cen elektřiny na malé a střední podniky

Odchylně od pravidel EU pro veřejné intervence do stanovování cen mohou členské státy uplatnit veřejné intervence do stanovování cen za dodávky elektřiny malým a středním podnikům. Tyto veřejné intervence:

- a) jsou omezeny na 80 % nejvyšší roční spotřeby příjemce za posledních pět let a zachovávají pobídku ke snížení poptávky;
- b) splňují podmínky čl. 5 odst. 4 a 7 směrnice (EU) 2019/944;
- c) případně splňují podmínky článku 12 tohoto nařízení.

Článek 12

Dočasná možnost stanovit ceny elektřiny pod úrovní nákladů

Odchylně od pravidel EU pro veřejné intervence do stanovování cen mohou členské státy při uplatňování veřejných intervencí do stanovování cen za dodávky elektřiny podle čl. 5 odst. 6 směrnice (EU) 2019/944 nebo článku 11 tohoto nařízení výjimečně a dočasně stanovit cenu za dodávky elektřiny, která je nižší než náklady, pokud jsou splněny všechny tyto podmínky:

- a) opatření se vztahuje na omezené množství spotřeby a zachovává pobídku ke snížení poptávky;
- b) nedochází k diskriminaci mezi dodavateli;
- c) dodavatelům se za dodávky za cenu nižší, než jsou náklady, poskytne náhrada;
- d) všichni dodavatelé jsou způsobilí poskytovat nabídky za regulovanou cenu na stejném základě.

KAPITOLA III

OPATŘENÍ TÝKAJÍCÍ SE ODVĚTVÍ ROPY, UHLÍ, PLYNU A RAFINÉRIÍ

Článek 13

Podpora konečných odběratelů prostřednictvím povinného dočasného solidárního příspěvku

1. Na nadměrné zisky z činností v odvětví ropy, plynu, uhlí a rafinérií se vztahuje dočasný solidární příspěvek.
2. Členské státy zajistí, aby stávající nebo plánovaná vnitrostátní opatření sdílející podobné cíle jako dočasný solidární příspěvek podle tohoto nařízení byla v souladu s pravidly, jimiž se dočasný solidární příspěvek stanovený tímto nařízením řídí, nebo aby je doplňovala.

3. Povinný dočasný solidární příspěvek uvedený v odstavci 1 se použije nejpozději od 31. prosince 2022.

Článek 14

Základ pro výpočet dočasného solidárního příspěvku

Dočasný solidární příspěvek pro společnosti a stálé provozovny v EU, které vykonávají činnosti v odvětví ropy, plynu, uhlí a rafinérií, se vypočítá ze zdanitelných zisků stanovených podle vnitrostátních daňových předpisů ve zdaňovacím roce začínajícím 1. ledna 2022 nebo později, které jsou vyšší než 20 % zvýšení průměrného zdanitelného zisku stanoveného podle vnitrostátních daňových předpisů za tři zdaňovací roky počínající dnem 1. ledna 2019 nebo později. Je-li průměrný roční výsledek za období zahrnující tři zdaňovací roky počínající dnem 1. ledna 2019 nebo později záporný, průměrný zdanitelný zisk se pro účely výpočtu dočasného solidárního příspěvku rovná nule.

Článek 15

Sazba pro výpočet dočasného solidárního příspěvku

1. Sazba použitelná pro výpočet dočasného solidárního příspěvku činí nejméně 33 % základu uvedeného v článku 14.
2. Dočasný solidární příspěvek se uplatňuje vedle běžných daní a dávek platných v souladu s vnitrostátními právními předpisy členského státu.

Článek 16

Použití výnosů z dočasného solidárního příspěvku

1. Členské státy použijí výnosy z dočasného solidárního příspěvku s dostatečně včasným dopadem na tyto účely:
 - a) opatření finanční podpory pro konečné odběratele energie, a zejména zranitelné domácnosti, aby se cíleně zmírnily dopady vysokých cen energie;
 - b) opatření finanční podpory s cílem pomoci snížit spotřebu energie, například prostřednictvím aukcí na snížení poptávky nebo nabídkových řízení, snížení nákladů konečných odběratelů na nákup energie u určitých objemů spotřeby, podpory investic konečných odběratelů energie do obnovitelných zdrojů energie, strukturálních investic do energetické účinnosti nebo jiných dekarbonizačních technologií;
 - c) opatření finanční podpory na podporu podniků v energeticky náročných odvětvích za předpokladu, že jsou podmíněna investicemi do obnovitelných zdrojů energie, energetické účinnosti nebo jiných dekarbonizačních technologií;

- d) opatření finanční podpory pro rozvoj energetické autonomie, zejména investice v souladu s cíli plánu REPowerEU, především projekty s přeshraničním rozměrem;
 - e) v duchu solidarity mezi členskými státy, přidělení části výnosů z dočasného solidárního příspěvku členskými státy na společné financování opatření ke snížení škodlivých účinků energetické krize, včetně podpory na ochranu zaměstnanosti a rekvalifikaci a zvyšování kvalifikace pracovní síly, nebo na podporu investic do energetické účinnosti a energie z obnovitelných zdrojů, včetně přeshraničních projektů.
2. Opatření uvedená v odstavci 1 musí být jasně vymezená, transparentní, přiměřená, nediskriminační a ověřitelná.

Článek 17

Dočasná povaha solidárního příspěvku

Dočasný solidární příspěvek uplatňovaný členskými státy v souladu s tímto nařízením je dočasně povahy. Použije se pouze na nadměrné zisky vytvořené ve zdaňovacím roce, který začal 1. ledna 2022 nebo později.

KAPITOLA IV

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 18

Sledování a prosazování

1. Příslušný orgán každého členského státu sleduje provádění opatření uvedených v článcích 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11 a 12 na svém území.
2. Co nejdříve po vstupu tohoto nařízení v platnost a nejpozději do 1. prosince 2022 podají členské státy Komisi zprávu o plánovaných opatřeních požadovaných podle článku 5 a o smlouvách uzavřených podle článku 10.
3. Do 15. ledna 2023 a poté každý měsíc až do 15. dubna 2023 podají členské státy Komisi zprávu o:
 - a) snížení poptávky dosaženém podle článků 3 a 4 a opatřeních zavedených za účelem dosažení snížení podle článku 5;
 - b) nadměrných příjmech vytvořených podle článku 6;
 - c) opatřeních týkajících se rozdělení nadměrných příjmů uplatněných ke zmírnění dopadu vysokých cen elektřiny na konečné odběratele podle článku 9;
 - d) veškerých veřejných intervencích do stanovování cen elektřiny podle článků 11 a 12.
4. Členské státy podají Komisi zprávu o:

- a) zavedení dočasného solidárního příspěvku podle článku 13 do 15. října 2022;
- b) jakékoli následné změně uvedeného opatření do jednoho měsíce od zveřejnění ve vnitrostátním úředním věstníku;
- c) použití výnosů podle článku 16 do jednoho měsíce od okamžiku, kdy byly výnosy členskými státy v souladu s vnitrostátním právem vybrány.

Článek 19

Přezkum

1. Komise provede do 28. února 2023 přezkum kapitoly II s ohledem na obecnou situaci v oblasti dodávek elektřiny a cen elektřiny v Unii a zprávu o hlavních zjištěních tohoto přezkumu předloží Radě. Na základě této zprávy může Komise zejména v případě, že je to odůvodněno hospodářskými okolnostmi nebo fungováním trhu s elektřinou v Unii a v jednotlivých členských státech, navrhnout prodloužení doby použitelnosti tohoto nařízení, změnu úrovně stropu příjmů uvedeného v čl. 6 odst. 1 a jeho použití na výrobce podle článku 7 nebo jinou změnu kapitoly II.
2. Komise provede do 15. října 2023 přezkum kapitoly III s ohledem na obecnou situaci v odvětví fosilních paliv a vytvořené nadměrné zisky a zprávu o hlavních zjištěních tohoto přezkumu předloží Radě.

Článek 20

Vstup v platnost a použitelnost

1. Toto nařízení vstupuje v platnost prvním dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.
2. Aniž je dotčena potřeba zajistit rozdělení nadměrných příjmů v souladu s článkem 9 a použít výnosy z dočasného solidárního příspěvku v souladu s článkem 16, použije se toto nařízení po dobu jednoho roku od jeho vstupu v platnost.

Články 3, 4, 5, 6, 7, 9 a 10 se použijí od 1. prosince 2022. Tím není dotčeno dřívější dobrovolné uplatňování členskými státy.

Články 3, 4, 6 a 7 se použijí do dne 31. března 2023.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné v členských státech v souladu se Smlouvami.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda/předsedkyně*